

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาทัศนะของผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้น และนักศึกษาโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตในสถาบันราชภัฏ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล และนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

1. การศึกษาคุณค่าศิลปะปูนปั้นไทยตามทัศนะของผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นโดยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอตารางประกอบความเรียง ดังนี้

1.1. ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1.2. ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าศิลปะปูนปั้นของผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้น ในด้าน

1.2.1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าศิลปะปูนปั้นไทย

1.2.2. คุณค่าทางด้านศิลปกรรม

1.2.3. คุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ศิลป์

1.2.4. คุณค่าทางด้านภูมิปัญญาของช่างปั้นปูน

1.2.5. คุณค่าทางด้านศิลปวัฒนธรรม

1.2.6. คุณค่าทางด้านคติความเชื่อและขนบนิยม

1.3. ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุน การส่งเสริม การอนุรักษ์และบทบาทของสถาบันการศึกษาต่อศิลปะปูนปั้นไทย

2. การศึกษาคุณค่าศิลปะปูนปั้นไทยตามทัศนะของนักศึกษาโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตในสถาบันราชภัฏ โดยใช้การสอบถาม ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS/PC+: Statistical Package for Social Sciences / Personal Computer Plus) แล้วนำเสนอแบบตารางประกอบความเรียง ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

2.1. ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

2.2. ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าศิลปะปูนปั้นไทยของนักศึกษาศิลปศึกษา โปรแกรมวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิตในสถาบันราชภัฏ ในด้าน

2.2.1. คุณค่าทางด้านศิลปกรรม

2.2.2. คุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ศิลป์

2.2.3. คุณค่าทางด้านภูมิปัญญาของช่างปั้นปูน

2.2.4.คุณค่าทางด้านศิลปวัฒนธรรม

2.2.5.คุณค่าทางด้านคติความเชื่อและขนบนิยม

2.3. ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับบทบาทของนักศึกษาและเยาวชนต่อการสนับสนุน ส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปะปุ่นบ้านไทย

3.ผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไป ข้อเสนอแนะในการแก้ไขและการพัฒนา เกี่ยวกับศิลปะปุ่นบ้านไทย จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญงานปุ่นบ้าน โดยการนำเสนอแบบตารางประกอบความเรียง

1.ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญงานปุ่นบ้าน

1.1. ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้เชี่ยวชาญงานปุ่นบ้าน (ตารางที่ 3)
ตารางที่ 3 สถานภาพโดยทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญงานปุ่นบ้าน

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	13	100.0
หญิง	-	-
2.การศึกษา		
ระดับประถมศึกษา	2	15.4
ประถมศึกษาปีที่ 4	1	-
ประถมศึกษาปีที่ 7	1	-
ระดับมัธยมศึกษา	1	7.7
มัธยมศึกษาปีที่ 6	1	-
ระดับอุดมศึกษา	10	76.9
ปริญญาบัณฑิต	7	-
ปริญญาโท	3	-
3.อาชีพ*		
ครูช่างปุ่นบ้าน	4	30.7
กลุ่มช่างเพชรบุรี	3	-
กลุ่มบางช้าง	1	-
อาจารย์ผู้สอนวิชาประติมากรรม	4	30.7
อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะปุ่นประจำชาติ	2	15.4
อาจารย์ผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์	1	7.7
อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปศึกษา	1	7.7
อาจารย์ผู้สอนวิชาสถาปัตยกรรมไทย	1	7.7

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
อาจารย์ผู้สอนวิชาปูนปั้น ระดับอุดมศึกษา	2	15.4
นักวิชาการ	3	23.1
ที่ปรึกษาโครงการสาธารณุกรมวัฒนธรรมไทย สถาบันไทยศึกษา		
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	1	7.7
ศิลปะพื้นบ้าน	2	15.4
งานสร้างงานปูนปั้น	7	53.8
5.การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปูนปั้น*		
วิทยากรบรรยายพิเศษตามสถานที่ต่างๆ	6	46.2
กรรมการตัดสินงานปูนปั้นสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ	5	38.5
กรรมการจัดงานปูนปั้นสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ	3	23.1
แต่งหนังสือประติมากรรมไทย บทความและงานวิจัยเกี่ยวกับปูนปั้น	5	38.5
เผยแพร่ความรู้ทางโทรทัศน์	2	15.4

*ผู้ตอบสามารถเลือกคำตอบได้มากกว่าหนึ่งคำตอบ

จากตารางที่ 3 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้น ปรากฏว่าเป็นเพศชายทั้งหมด การศึกษาผู้เชี่ยวชาญระดับประถมศึกษา ร้อยละ 15.4 ระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 7.7 และระดับอุดมศึกษา 76.9 อาชีพครูช่างปูนปั้น ร้อยละ 30.7 อาจารย์ผู้สอนวิชาประติมากรรม ร้อยละ 30.7 นักวิชาการ ร้อยละ 23.1 อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะประจำชาติ ร้อยละ 15.4 อาจารย์ผู้สอนวิชาปูนปั้นระดับอุดมศึกษา ร้อยละ 15.4 อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะประจำชาติ ศิลปะศึกษาและสถาปัตยกรรมไทยรายการละ ร้อยละ 7.7 ประสบการณ์ทำงานปูนปั้น เป็นงานวิชาการ ร้อยละ 38.5และงานสร้างงานปูนปั้น ร้อยละ 53.8 ส่วนการเผยแพร่ความรู้งานปูนปั้นโดยการเป็นวิทยากรบรรยายพิเศษตามสถานที่ต่างๆ ร้อยละ 46.2 กรรมการตัดสินงานประกวดปูนปั้นของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ร้อยละ 38.5 กรรมการดำเนินการจัดงานปูนปั้นของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ร้อยละ 23.1 แต่งหนังสือประติมากรรมไทย บทความและงานวิจัยเกี่ยวกับปูนปั้น ร้อยละ 38.5 และการเผยแพร่ความรู้ทางโทรทัศน์ ร้อยละ 15.4

1.2. ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าศิลปะปูนปั้นไทยของผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้น (ตารางที่ 4, 5, 6, 7, 8 และ 9)

ตารางที่ 4 ตารางแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับศิลปะปูนปั้นไทยทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้น

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
1.เมื่อพูดถึงศิลปะปูนปั้นท่านจะนึกถึงอะไร		
1.1.ประติมากรรมแบบประเพณี เพื่อประดับตกแต่งประดับสถาปัตยกรรม จะพบเห็นได้ตาม โบราณสถาน เช่น วัดหรือวัง	6	46.2
1.2.พระพุทธรูปปรักหักพัง มีมาตั้งแต่สมัยเชียงแสนสุโขทัยที่ควรอนุรักษ์	2	15.4
1.3.กรรมวิธีและรูปแบบอันเป็นเอกลักษณ์ของคนไทยสามารถใช้ประดับตกแต่ง รวมถึงการใช้เป็นวัสดุก่อสร้าง	2	15.4
1.4.มรดกที่เป็นเทคโนโลยีบวกกับสุนทรียะของบรรพบุรุษ	1	7.7
1.5.คนไทยที่มีจิตใจอ่อนไหว ช่างสังเกต ชอบและรักในศิลปะและธรรมชาติ	1	7.7
1.6.เพชรบุรี	1	7.7
2. ท่านเคยเห็นหรือประทับใจงานปูนปั้นที่ไหนบ้างหรือไม่		
2.1.วัดนางพญา อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย	5	38.4
2.2.วัดเขานันไดอิฐ จังหวัดเพชรบุรี	4	30.7
2.3.ปูนปั้นในสมัยอยุธยา	3	23.1
2.4.วัดไผ่ อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี	2	15.4
2.5.วัดศรีชุม จังหวัดสุโขทัย	1	7.7
2.6.วัดสระบัว จังหวัดเพชรบุรี	1	7.7
2.7.ปูนปั้นในสมัยสุโขทัย	1	7.7
2.8.วัดใหญ่สุวรรณาราม จังหวัดเพชรบุรี	1	7.7
2.9.พระพุทธรูปปางลีลา วัดพระศรีรัตนมหาธาตุสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย	1	7.7
2.10.ทุกชิ้นทั้งผลงานใหม่และเก่า	1	7.7
3.หากจะกล่าวว่า "ศิลปะปูนปั้นเป็นศิลปะไทยแขนงหนึ่ง" ท่านจะอธิบายสั้นๆ อย่างไร		
3.1.เป็นศิลปะไทยที่เกิดจากการค้นคิดสิ่งใกล้ตัวหาผลิตเป็นวัสดุและกรรมวิธีสร้างงานประติมากรรมไทยประเภทต่างๆ	5	38.4
3.2.เป็นศิลปะไทยใช้ประดับสถาปัตยกรรมและสร้างเป็นงานประติมากรรมพระพุทธรูปต่างๆ	4	30.7
3.3.เป็นศิลปะไทยที่มีเอกลักษณ์และเป็นต้นแบบของลวดลายไทย	2	15.4
3.4.เป็นศิลปะไทยที่รวบรวมความเก่งของช่างไทย ในเรื่องการจัดองค์ประกอบศิลปะต่างๆ	1	7.7
3.5.เป็นศิลปะไทยที่มีการสืบทอดต่อเป็นสายวัฒนธรรม	1	7.7

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
4.ท่านเห็นว่าศิลปะปูนปั้นพื้นบ้านมีคุณค่าหรือไม่		
ถ้าท่านเห็นว่ามีคุณค่า		
ท่านช่วยขยายความคิดเห็นว่ามีคุณค่าอย่างไร		
มีคุณค่าอย่างยิ่ง	1	7.7
มีคุณค่ามาก	6	46.2
มีคุณค่า	6	46.2
คุณค่าในด้านต่าง ๆ ดังนี้		
4.1.ความงามและสุนทรียภาพของผู้สร้างที่แสดงออกถึงจิตใจของคนไทย	8	61.5
4.2.การค้นคิดเทคนิควัสดุที่หาง่ายในท้องถิ่น ราคาถูกและมีความคงทน	6	46.2
4.3.รูปแบบและการจัดองค์ประกอบที่สมบูรณ์	5	38.4
4.4.การเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่แบ่งยุคสมัยต่างๆ	5	38.4
4.5.บอกถึงเรื่องราววรรณคดีและนาฏลักษณะต่างๆ	2	15.4
4.6.การสอดแทรกธรรมะสอนใจ	1	7.7
4.7.มรดกทางความคิดของคนโบราณ	1	7.7
4.10.กรรมวิธีสมบูรณ์ไม่ต้องผ่านกระบวนการอื่น	1	7.7

จากตารางที่ 4 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นต่อศิลปะปูนปั้นไทย โดยรวมมีความคิดเห็นว่าศิลปะปูนปั้นไทยเป็นศิลปะประเภทประติมากรรมตามแนวประเพณีของไทยที่มีมานานปูนปั้นโบราณที่สวยงาม ได้แก่ ปูนปั้นวัดนางพญา จังหวัดสุโขทัย วัดเขaban ไตอิฐ จังหวัดเพชรบุรี และปูนปั้นมีคุณค่า ด้านความงาม ด้านการคิดค้นวัสดุ ด้านการเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในรายละเอียดตามประเด็นต่างๆ ดังนี้

ข้อที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นนึกถึงปูนปั้นในลักษณะใด ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ดังนี้ ข้อที่ 1.1.ประติมากรรมแบบประเพณี เพื่อประดับตกแต่งประดับสถาปัตยกรรม จะพบเห็นได้ตาม โบราณสถาน เช่น วัดหรือวัง ร้อยละ 46.2 ข้อที่ 1.2.พระพุทธรูป ปรัชกหักพัง มีมาตั้งแต่สมัยเชียงแสนสุโขทัยที่ควรอนุรักษ์ ร้อยละ 15.4 ข้อที่ 1.3 กรรมวิธีและรูปแบบอันเป็นเอกลักษณ์ของคนไทยสามารถใช้ประดับตกแต่งรวมถึงการใช้เป็นวัสดุก่อสร้าง ร้อยละ 15.4

ข้อที่ 2 งานปูนปั้นที่ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นมีความประทับใจ ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ดังนี้ ข้อที่ 2.1วัดนางพญา อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ร้อยละ 38.4

ข้อที่ 2.2 วัดเขามันไดอิฐ จังหวัดเพชรบุรี ร้อยละ 30.7 ข้อที่ 2.3 ปูนปั้นในสมัยอยุธยา ร้อยละ 23.1

ข้อที่ 3 คำอธิบายว่าศิลปะปูนปั้นไทยเป็นศิลปะไทยแขนงหนึ่ง ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ดังนี้ ข้อที่ 3.1.เป็นศิลปะไทยที่เกิดจากการค้นคิดสิ่งใกล้ตัวหาผลิตเป็นวัสดุและกรรมวิธีสร้างงานประติมากรรมไทยประเภทต่างๆ ร้อยละ 38.4 ข้อที่ 3.2.เป็นศิลปะไทยที่ใช้ประดับสถาปัตยกรรมและสร้างเป็นงานประติมากรรมพระพุทธรูปต่างๆ ร้อยละ 30.7 ข้อที่ 3.3.เป็นศิลปะไทยที่มีเอกลักษณ์และเป็นต้นแบบของลวดลายไทย ร้อยละ 15.4

ข้อที่ 4 ศิลปะปูนปั้นไทยมีคุณค่าหรือไม่ และมีคุณค่าอย่างไรบ้าง ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่ามีคุณค่า ร้อยละ 46.2 มีคุณค่ามาก ร้อยละ 46.2 และมีคุณค่าอย่างยิ่ง ร้อยละ 7.7 มีความคิดเห็นส่วนใหญ่ คือ ข้อที่ 4.1.ความงามและสุนทรียภาพของผู้สร้างที่แสดงออกถึงจิตใจของคนไทย ร้อยละ 64.5 ข้อที่ 4.2.การค้นคิดเทคนิควัสดุที่หาง่ายในท้องถิ่น ราคาถูกและมีความคงทน ร้อยละ 46.2 ข้อที่ 4.3 รูปแบบและการจัดองค์ประกอบที่สมบูรณ์ ร้อยละ 38.4 ข้อที่ 4.4 การเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่แบ่งยุคสมัยต่างๆ ร้อยละ 38.4 ข้อที่ 4.5.บอกถึงเรื่องราว วรรณคดีและนาฏลักษณะต่างๆ ร้อยละ 15.4

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ตารางที่ 5 ตารางแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นเกี่ยวกับคุณค่าทางด้านศิลปกรรมของศิลปะปูนปั้นไทย

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
1.ศิลปะปูนปั้นเกี่ยวข้องกับศิลปะโดยทั่วไปอย่างไร		
1.1.เกี่ยวข้องกับหลักการประติมากรรม การปั้นด้วยวัสดุที่สามารถแสดงออกได้เช่นเดียวกับศิลปะแขนงอื่นๆ และมีความสัมพันธ์กับสถาปัตยกรรม	9	69.2
1.2.เกี่ยวข้องโดยมีการผสมผสานรูปแบบศิลปะต่างๆ	3	23.1
1.3.เกี่ยวข้องกับหลักการศิลปะพื้นฐาน เช่น การวาดเส้น และกระบวนการทางช่าง	1	7.7
2.ศิลปะปูนปั้นมีความสำคัญกับศิลปะไทยอย่างไร		
2.1.เป็นศิลปะประเภทประติมากรรมที่นิยมใช้ประดับตกแต่งสถาปัตยกรรมและการสร้างเป็นประติมากรรมอื่นๆ	4	30.7
2.2.เป็นวัสดุที่สามารถตอบสนองต่อการสร้างศิลปะไทยที่มีมานาน	2	15.4
2.3.เป็นหัวใจของศิลปะไทยที่มีมานานด้วยความคงทนของวัสดุ	2	15.4
2.4.คติความเชื่อทางศาสนา เรื่องราวรามายณะและสมมติเทพ	1	7.7
2.5.เป็นการบอกเรื่องราวทางประวัติศาสตร์	1	7.7
3.การสร้างศิลปะปูนปั้นใช้หลักการทางศิลปะอะไรบ้าง		
3.1.ใช้หลักการศิลปะและองค์ประกอบศิลป์ทุกอย่าง ยกเว้น สีจะปรากฏบางครั้ง	10	76.9
3.2.ใช้หลักการที่มีความเหมาะสมลงตัว โดยเฉพาะ สัดส่วน ความสมดุล และความกลมกลืน	2	15.4
3.3.ใช้หลักการทั่วไปของประติมากรรม	1	7.7
4.ศิลปะปูนปั้นแสดงถึงรูปทรงแบบใดบ้าง		
4.1.รูปทรงที่เป็นรูปต่างๆ เช่น คน สัตว์ และรูปทรงที่เป็นลวดลายต่างๆ	6	46.2
4.2.รูปทรงเรขาคณิต รูปทรงธรรมชาติ และรูปทรงประดิษฐ์	2	15.4
4.3.รูปทรงทางกายวิภาคแบบอุดมคติของไทยแสดงความอ่อนช้อย	2	15.4
4.4.รูปทรงจากธรรมชาติเป็นหลัก	1	7.7
5. ความงามของปูนปั้นเกิดจากผลงานในส่วนใด		
5.1.เกิดจากการออกแบบ การจัดองค์ประกอบต่างๆ สัดส่วน จังหวะช่องไฟ จุดเด่น ความประณีต ความมีสุนทรียภาพ	8	61.5
5.2.เกิดจากผลงานที่ไม่ซ้ำกันเป็นผลงานชิ้นเดียว	2	15.4
5.3.เกิดจากทุกส่วนซึ่งเป็นผลมาจากการศึกษาและฝึกหัด	1	7.7
5.4.เกิดจากการเสนอความรู้สึกนึกคิดจากอารมณ์ของคนไทย	1	7.7
5.5.ขึ้นอยู่กับสถาปัตยกรรมหรือประติมากรรม	1	7.7

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
6. ความงามของปูนปั้นงามอย่างไร		
6.1.ความงามจากลวดลาย การจัดช่องไฟที่ประสานกลมกลืนของรูปทรงและที่ว่าง	3	23.1
6.2.ความงามของสีสันทของเนื้อปูน และด้วยมือที่ช่างทำให้เกิดเป็นพื้นผิวและรายละเอียดของพื้นผิวเล็กๆ	3	23.1
6.3.ความงามจากศิลปิน ความรู้สึกของช่างที่ถ่ายทอดรูปแบบและลวดลาย	2	15.4
6.4.ความงามของความเหมาะสมกับสถานที่	1	7.7
6.5.ความงามที่ไม่ซ้ำกันในลวดลายที่อยู่ในพื้นที่เดียวกัน	1	7.7
6.6.ความงามที่ช่างลงมตว่างามแบบอุดมคติเป็นแบบคิดฝัน ความนุ่มนวลอ่อนหวาน มีชีวิตชีวา	1	7.7
7. ท่านคิดว่าผู้ชมงานปูนปั้นเกิดอารมณ์ หรือความรู้สึกต่อปูนปั้นอย่างไร		
7.1.ต้องอาศัยความรู้ ความรู้สึกและพื้นฐานของผู้ดู จึงจะเกิดความเพลิดเพลิน ความรู้สึกแปลก และความไม่ซ้ำ	7	53.8
7.2.ความรู้สึกแปลก สีของเนื้อปูน ความละเอียดประณีต	1	7.7
7.3.ความรู้สึกฉับไว การแสดงออกของผู้สร้าง	1	7.7
7.4.ความรู้สึกถึงความอ่อนไหว ความกลมกลืน ความงามแบบสามมิติที่มีรสชาติต่างจากจิตรกรรม	1	7.7
7.5.ความรู้สึก ความงาม สอนตามปรัชญาพุทธศาสนาและการคลี่คลายของลวดลายที่ไม่ซ้ำ	1	7.7
7.6.ความรู้สึกต่องานปูนปั้นที่เป็นปัญหาในการมอง เช่น ปัญหาความรู้สึกต่อการล้อการเมือง	1	7.7

จากตารางที่ 5 แสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นเกี่ยวกับคุณค่าทางด้านศิลปกรรมของศิลปะปูนปั้นไทย ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นมีความคิดเห็นโดยรวมว่า ปูนปั้นมีคุณค่าในด้านศิลปกรรมเกี่ยวข้องทั้งด้านความงามหรือสุนทรียภาพ และหลักการทางศิลปะ หลักการประติมากรรมและองค์ประกอบศิลป์ ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในรายละเอียดประเด็นต่างๆ ดังนี้

ข้อที่ 1 ศิลปะปูนปั้นนั้นเกี่ยวข้องกับศิลปะโดยทั่วไปอย่างไร ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ดังนี้ ข้อที่ 1.1 เกี่ยวข้องกับหลักการประติมากรรมที่เป็นการบินด้วยวัสดุที่สามารถแสดงออกได้ เช่นเดียวกับศิลปะแขนงอื่นๆ และมีความสัมพันธ์กับสถาปัตยกรรม ร้อยละ 69.2 ข้อที่ 1.2 เกี่ยวข้องโดยมีการผสมผสานรูปแบบศิลปะต่างๆ ร้อยละ 23.1 ข้อที่ 1.3 เกี่ยวข้องกับหลักการศิลปะพื้นฐานเช่น การวาดเส้น และกระบวนการทางช่าง ร้อยละ 7.7

ข้อที่ 2 ศิลปะปูนปั้นมีความสำคัญกับศิลปะไทยอย่างไร ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ดังนี้ ข้อที่ 2.1.เป็นศิลปะประเภทประติมากรรมที่นิยมใช้ประดับตกแต่งสถาปัตยกรรมและการสร้างเป็นประติมากรรมอื่นๆ ร้อยละ 30.7 ข้อที่ 2.2 เป็นวัสดุที่สามารถตอบสนองต่อการสร้างศิลปะไทยที่มีมานานร้อยละ 15.4 และข้อที่ 2.3 เป็นหัวใจของศิลปะไทยที่มานานด้วยความคงทนของวัสดุร้อยละ 15.4

ข้อที่ 3 การสร้างศิลปะปูนปั้นนั้นใช้หลักการทางศิลปะอะไรบ้าง ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ดังนี้ ข้อที่ 3.1.ใช้หลักการศิลปะและองค์ประกอบศิลปะทุกอย่าง ยกเว้น สี จะปรากฏบางครั้ง ร้อยละ 76.9 ข้อที่ 3.2.ใช้หลักการที่มีความเหมาะสมลงตัว โดยเฉพาะสัดส่วน ความสมดุลและความกลมกลืน ร้อยละ 15.4 ข้อที่ 3.3 .ใช้หลักการทั่วไปของประติมากรรม ร้อยละ 15.4

ข้อที่ 4 ศิลปะปูนปั้นนั้นแสดงถึงรูปทรงแบบใดบ้าง ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ดังนี้ ข้อที่ 4.1.รูปทรงที่เป็นรูปต่างๆ เช่น คน สัตว์ และรูปทรงที่เป็นลวดลายต่างๆ ร้อยละ 46.2 ข้อที่ 4.2. รูปทรงเรขาคณิต รูปทรงธรรมชาติ และรูปทรงประดิษฐ์ ร้อยละ 15.4 ข้อที่ 4.3.รูปทรงทางกายวิภาคแบบอุดมคติของไทยแสดงความอ่อนช้อย ร้อยละ 15.4 ข้อที่ 4.4 รูปทรงจากธรรมชาติเป็นหลักร้อยละ 15.4

ข้อที่ 5 ความงามของปูนปั้นนั้นเกิดจากผลงานในส่วนใด ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ดังนี้ ข้อที่ 5.1 เกิดจากการออกแบบ การจัดองค์ประกอบต่างๆ สัดส่วน จังหวะ ช่องไฟ จุดเด่น ความประณีต ความมีสุนทรียภาพ ร้อยละ 61.5 ข้อที่ 5.2 เกิดจากผลงานที่ไม่ซ้ำกันเป็นผลงานชิ้นเดียว ร้อยละ 15.4

ข้อที่ 6 ความงามของปูนปั้นงามอย่างไร ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ดังนี้ ข้อที่ 6.1 ความงามจากลวดลาย การจัดช่องไฟ ที่ประสานกลมกลืนของรูปทรงและที่ว่าง ร้อยละ 23.1 และข้อที่ 6.2 ความงามของสีสันของเนื้อปูนและรอยมือที่ช่างทำให้เกิดเป็นพื้นผิวและรายละเอียดของพื้นผิวเล็กๆ ร้อยละ 23.0 ข้อที่ 6.3 ความงามของจิตรกร ความรู้สึกของช่างที่ถ่ายทอดรูปแบบและลวดลายต่างๆ ร้อยละ 15.4

ข้อที่ 7 ท่านคิดว่าผู้ชมดูงานปูนปั้นเกิดอารมณ์หรือความรู้สึกต่องานปูนปั้นอย่างไร ผู้เชี่ยวชาญงานส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ดังนี้ ข้อที่ 7.1 ต้องอาศัยความรู้ ความรู้สึกของผู้ดู จึงจะเกิดความเพลิดเพลิน ความรู้สึกแปลกตาไม่ซ้ำ ร้อยละ 53.8

ตอนที่ 2 ตารางที่ 6 ตารางแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นเกี่ยวกับคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ของศิลปะปูนปั้นไทย

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
1. งานปูนปั้นมีความสำคัญในการศึกษาแขนงประวัติศาสตร์ศิลป์อย่างไร		
1.1.บอกถึงยุคสมัยจากรูปแบบลวดลาย เทคนิควิธีการต่างๆ	7	53.8
1.2.เป็นโบราณวัตถุที่บอกหรือยืนยันประวัติศาสตร์ต่างๆทั้งความเป็นอยู่ สังคม วิถีชีวิต	3	23.1
1.3.เป็นแบบอย่างของการสร้างงาน และการศึกษาทางประวัติศาสตร์	2	15.4
1.4.ปูนปั้นมีการสร้างมานานหลายพันปี	1	7.7
2. การศึกษางานปูนปั้นด้วยวิธี ด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ให้ประโยชน์อย่างไร		
2.1.ได้ทราบความเป็นมาของศิลปะในแต่ละยุคสมัย จากการศึกษาเปรียบเทียบ	7	53.8
2.2.ได้ทราบถึงแบบอย่างศิลปะ ความงาม วิวัฒนาการของลวดลายและวัสดุ	2	15.4
2.3.ได้ทราบถึงความสามารถที่มีสูงของคนโบราณ	1	7.7
3. เหตุใดศิลปะปูนปั้นไทยจึงสำคัญกับประวัติศาสตร์ศิลปะของไทย		
3.1.เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ชัดเจนก่อนสมัยเชียงแสน	8	61.5
3.2.เป็นวิวัฒนาการของศิลปะและลวดลายไทย	2	15.4
3.3.เป็นการศึกษาเปรียบเทียบหรือเป็นตัวแทนศิลปะในแต่ละยุคสมัย	2	15.4
4. งานปูนปั้นทำให้เห็นถึงรูปแบบศิลปกรรมยุคต่างๆ อย่างไร		
4.1.แบ่งยุคสมัยได้โดยการศึกษาารูปแบบ ลวดลายและรูปทรงต่างๆ	7	53.8
4.2.แบ่งยุคสมัยได้โดยการศึกษาารูปแบบที่ขึ้นอยู่กับรูปแบบสถาปัตยกรรมและความนิยมในแต่ละยุคสมัย	5	38.4
4.3 แบ่งยุคสมัยได้โดยการศึกษาการจัดองค์ประกอบต่างๆในผลงาน	1	7.7
5. มีอิทธิพลของศิลปะประเภทอื่นๆ ปรากฏในงานปูนปั้นสามารถสังเกตเห็นได้อย่างไร		
5.1.มีอิทธิพลของศิลปะประเภทอื่นๆปรากฏทั้งงานจิตรกรรม งานประดับกระจก ลงรัก ปิดทอง สถาปัตยกรรม และนาฏลักษณะต่างๆ	10	76.9
5.2.มีอิทธิพลของส่วนประกอบต่างๆ ของปูนที่ใช้ปั้น	2	15.4
5.3.มีอิทธิพลของศิลปะต่างๆ ต้องอาศัยการสังเกต	1	7.7

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
6. มีอิทธิพลของชนชาติอื่นๆ ปรากฏในงานปูนปั้นหรือไม่ ส่วนใดที่แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลทางศิลปะในงานปูนปั้นนั้น		
6.1. มีอิทธิพลของชนชาติอื่นโดยดูจากรูปแบบการปั้น ลวดลายต่างๆ เช่น ลายดอกไม้ไทย จีนแตกต่างกัน รูปต่างๆ ที่แสดงความหมาย และเรื่องราว เช่น ภาพคนไทยและคนฝรั่ง ดูจากการแต่งกาย	9	69.2
6.2. มีอิทธิพลของชนชาติอื่นโดยดูจากเนื้อวัสดุหรือเนื้อปูน	2	15.4
6.3. มีอิทธิพลของชนชาติอื่นโดยดูจากวิธีการที่รับอิทธิพล	1	7.7
6.4. มีอิทธิพลของชนชาติอื่นโดยดูจากพระราชนิยม รูปแบบ และกรรมวิธี	1	7.7
7. ศิลปะปูนปั้นแสดงสกุลช่างอย่างไร		
7.1. แสดงสกุลช่างจากสูตรหรือส่วนผสมเทคโนโลยีส่วนผสมปูน เทคนิค การสร้างงาน การออกแบบ รูปแบบ ลวดลาย และลีลาการปั้น	7	46.2
7.2. แสดงสกุลช่างจากแบบอย่างหรือแบบฉบับเฉพาะ	2	15.4
7.3. แสดงสกุลช่างจากลวดลายและรูปต่างๆ	2	15.4
7.4. แสดงสกุลช่างจากอุดมคติในการสร้างงาน	1	7.7
7.5. แสดงสกุลช่างแต่จำเป็นต้องมีประสบการณ์ของผู้ชม	1	7.7

จากตารางที่ 6 แสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นเกี่ยวกับคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ของศิลปะปูนปั้นไทย ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นมีความคิดเห็นโดยรวมว่า ศิลปะปูนปั้นไทยแสดงถึงยุคสมัยของศิลปะยุคต่างๆ โดยศึกษาจากรูปแบบ ลวดลายหรือแบบอย่าง ซึ่งมีอิทธิพลของศิลปะแขนงอื่นๆ เช่น จิตรกรรม นาฏศิลป์ หรือสถาปัตยกรรม ฯ และอิทธิพลของศิลปะชนชาติอื่น ๆ โดยศึกษาจากรูปแบบ ลวดลายและวัสดุ รวมถึงแสดงสกุลช่างจากลีลาผสม กรรมวิธี การออกแบบหรือลีลาการปั้น ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในรายละเอียดตามประเด็นต่างๆ ดังนี้

ข้อที่ 1 งานปูนปั้นมีความสำคัญในการศึกษาแขนงประวัติศาสตร์ศิลป์ ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ดังนี้ ข้อที่ 1.1 บวกถึงยุคสมัยจากรูปแบบ ลวดลาย เทคนิควิธีการต่างๆ ร้อยละ 53.8 ข้อที่ 1.2 เป็นโบราณวัตถุที่บอกหรือยืนยันประวัติศาสตร์ต่างๆ ทั้งความเป็นอยู่ สังคม วิถีชีวิต ร้อยละ 23.1 ข้อที่ 1.3 เป็นแบบอย่างของการสร้างงาน และการศึกษาทางประวัติศาสตร์ ร้อยละ 15.4

ข้อที่ 2. การศึกษางานปูนปั้นด้วยวิธีการทางด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ให้ประโยชน์อย่างไร ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ดังนี้ ข้อที่ 2.1. ได้ทราบความเป็นมาของศิลปะในแต่ละยุคสมัย จากการศึกษาเปรียบเทียบ ร้อยละ 53.8 ข้อที่ 2.2. ได้ทราบถึงแบบอย่างศิลปะความงาม วิวัฒนาการของลวดลายและวัสดุ ร้อยละ 15.4

ข้อที่ 3. เหตุใดศิลปะปูนปั้นไทยจึงสำคัญกับประวัติศาสตร์ศิลปะของไทย ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ดังนี้ ข้อที่ 3.1. เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ชัดเจนก่อนสมัยเชียงแสน ร้อยละ 61.5 ข้อที่ 3.2 เป็นวิวัฒนาการของศิลปะและลวดลายไทย ร้อยละ 15.4 ข้อที่ 3.3 เป็นการศึกษาเปรียบเทียบหรือเป็นตัวแทนศิลปะในแต่ละยุคสมัย ร้อยละ 15.4

ข้อที่ 4. งานปูนปั้นทำให้เห็นถึงรูปแบบศิลปกรรมยุคต่างๆ อย่างไร ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ดังนี้ ข้อที่ 4.1. แบ่งยุคสมัยได้โดยการศึกษารูปแบบ ลวดลายและรูปทรงต่างๆ ร้อยละ 53.8 ข้อที่ 4.2. แบ่งยุคสมัยได้โดยการศึกษาแบบที่ขึ้นอยู่กับรูปแบบสถาปัตยกรรมและความนิยมในแต่ละยุคสมัย ร้อยละ 38.4 ข้อที่ 4.3. แบ่งยุคสมัยได้โดยการศึกษาการจัดองค์ประกอบต่างๆ ในผลงาน ร้อยละ 7.7

ข้อที่ 5. มีอิทธิพลของศิลปะประเภทอื่นๆ ปรากฏในงานปูนปั้นสามารถสังเกตเห็นได้อย่างไร ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ดังนี้ ข้อที่ 5.1. มีอิทธิพลของศิลปะประเภทอื่นๆ ปรากฏทั้งงานจิตรกรรม งานประดับกระจก ลงรัก ปิดทอง สถาปัตยกรรม และนาฏลักษณะต่างๆ ร้อยละ 76.9 ข้อที่ 5.2. มีอิทธิพลของส่วนประกอบต่างๆ ของปูนที่ใช้ปั้น ร้อยละ 15.4

ข้อที่ 6. มีอิทธิพลของชนชาติอื่นๆ ปรากฏในงานปูนปั้นหรือไม่ ส่วนใดที่แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลทางศิลปะในงานปูนปั้นนั้น ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ดังนี้ ข้อที่ 6.1. มีอิทธิพลของชนชาติอื่นโดยดูจากรูปแบบการปั้น ลวดลายต่างๆ เช่น ลายดอกไม้ไทย จีน แตกต่างกัน รูปต่างๆ ที่แสดงความหมาย และเรื่องราว เช่น ภาพคนไทยและคนฝรั่ง ดูจากการแต่งกาย ร้อยละ 69.2 ข้อที่ 6.2. มีอิทธิพลของชนชาติอื่นโดยดูจากเนื้อวัสดุหรือเนื้อปูน ร้อยละ 15.4

ข้อที่ 7. ศิลปะปูนปั้นแสดงสกุลช่างอย่างไร ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ดังนี้ ข้อที่ 7.1. แสดงสกุลช่างจากสูตรหรือส่วนผสมเทคโนโลยีส่วนผสมปูน เทคนิคการสร้างงาน การออกแบบ รูปแบบ ลวดลาย และลีลาการปั้น ร้อยละ 46.2 ข้อที่ 7.2. แสดงสกุลช่างจากแบบอย่างหรือแบบฉบับเฉพาะ ร้อยละ 15.4 ข้อที่ 7.3. แสดงสกุลช่างจากลวดลายและรูปต่างๆ ร้อยละ 15.4

ตอนที่ 2 ตารางที่ 7 ตารางแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นเกี่ยวกับคุณค่าทางด้าน
ภูมิปัญญาของช่างปั้นปูนของศิลปินปูนปั้นไทย

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
1. ศิลปินปูนปั้นแสดงความสามารถของผู้สร้างหรือไม่ แสดงความสามารถของผู้สร้าง	13	100.0
2. ศิลปินปูนปั้นเกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาของผู้สร้างใช่หรือไม่ เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาของผู้สร้าง	13	100.0
3. ภูมิปัญญาในงานปูนปั้นนั้นเกิดจากอะไร		
3.1.เกิดจากการคิดค้น ทดลองค้นคว้าวัสดุ และสูตรปูนปั้นรวมถึงการนำ เอาวัสดุใกล้ตัวใช้ในการแสดงออกทางศิลปะ	6	46.2
3.2.เกิดจากแนวคิดในการถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ โดยเฉพาะเรื่องราวทาง พุทธศาสนา	4	30.7
3.3.เกิดจากแนวความคิดแปลกใหม่ในการนำเสนอ เช่น เรื่องภาพปั้นล้อ การเมือง	1	7.7
3.4.เกิดจากเศรษฐกิจที่ดีของชุมชน	1	7.7
4. ภูมิปัญญาในงานปูนปั้นมีอะไรบ้าง		
4.1.ความสามารถของช่างในการค้นหาสูตรปูนเพื่อปัญหาทางทัศนศิลป์ และการแสดงออกทางศิลปะ	4	30.7
4.2.เศรษฐกิจที่มั่นคงทำให้เกิดการสืบทอดและสั่งสมภูมิปัญญา	1	7.7
5. การเลือกใช้วัตถุดิบสะท้อนภูมิปัญญาของงานปูนปั้นอย่างไร จากการค้นคว้าวัสดุใกล้ตัวหรือวัสดุในท้องถิ่นมาผสมเป็นสูตรที่มีความคงทน ใช้ในการสร้างศิลปกรรม	13	100.0
6. การใช้งานปูนปั้นนั้นเป็นการแก้ปัญหาพื้นที่ว่างของสถาปัตยกรรมที่มีความ เหมาะสม		
6.1.มีความเหมาะสมในการจัดวาง สามารถใช้แทนสี และ เป็นการเพิ่ม คุณค่าให้สถาปัตยกรรม	7	53.8
6.2.เป็นการใช้พื้นที่ว่างมีความเหมาะสมและแสดงเรื่องราวของศาสนา พุทธ	2	15.4
6.3.มีความเหมาะสมและแสดงว่าเป็นความนิยมคุ้นเคยของคนไทยหรือ ชนชาติตะวันออกในการประดับตกแต่งพื้นที่ว่าง	2	15.4
6.4.ต้องใช้ความรู้ ความสามารถในการแก้ปัญหาการจัดวาง	1	7.7
6.5 ตามลักษณะและแบบอย่างของผู้ทำยุคหนึ่ง ๆ	1	7.7

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
7. งานปูนปั้นนั้นเป็นศิลปะที่มีความคิดสร้างสรรค์อย่างมากในทางใดบ้าง		
7.1.สามารถสอดแทรกความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างมาก	6	46.2
7.2.สามารถสอดแทรกคติความเชื่อ คำสอนหรือปริศนาธรรมของพุทธศาสนา	3	23.1
7.3.สามารถสอดแทรกรูปทรงแปลกหรือเรื่องราวต่างๆ เช่นเรื่องล้อการเมือง	2	15.4
7.4.สามารถสอดแทรกความคิดสร้างสรรค์ในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการสำปูน	1	7.7
7.5.สามารถสอดแทรกความคิดสร้างสรรค์แต่ต้องทำให้เสร็จก่อนปูนแห้ง	1	7.7

จากตารางที่ 7 แสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นเกี่ยวกับคุณค่าทางด้านภูมิปัญญาของช่างปั้นปูนของศิลปะปูนปั้นไทย ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นโดยรวมว่า งานปูนปั้นเกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาของผู้สร้าง แสดงจากการค้นคว้าวัสดุต่างๆที่มาจากปูน เป็นวัสดุที่หาง่ายมีการปรับใช้วัสดุในท้องถิ่นซึ่งมีความเหมาะสมกับนำมาใช้แสดงออกทางทัศนศิลป์ นอกจากนี้ยังแสดงภูมิปัญญาในการแก้ปัญหาทางสถาปัตยกรรมได้อย่างเหมาะสมและแสดงความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างมาก ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในรายละเอียดประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

ข้อที่ 1. ศิลปะปูนปั้นแสดงความสามารถของผู้สร้างหรือไม่ มีความคิดเห็นทั้งหมดว่า แสดงความสามารถของผู้สร้าง ร้อยละ 100.0

ข้อที่ 2. ศิลปะปูนปั้นเกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาของผู้สร้างใช่หรือไม่ มีความคิดเห็นทั้งหมดว่า เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาของผู้สร้าง ร้อยละ 100.0

ข้อที่ 3. ภูมิปัญญาในงานปูนปั้นนั้นเกิดจากอะไร ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ดังนี้ ข้อที่ 3.1. เกิดจากการคิดค้น ทดลองค้นคว้าวัสดุ และสูตรปูนปั้นรวมถึงการนำเอาวัสดุใกล้ตัวใช้ในการแสดงออกทางศิลปะ ร้อยละ 46.2 ข้อที่ 3.2 เกิดจากแนวคิดในการถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ โดยเฉพาะเรื่องราวทางพุทธศาสนา ร้อยละ 30.7

ข้อที่ 4. ภูมิปัญญาในงานปูนปั้นมีอะไรบ้าง ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ดังนี้ ข้อที่ 4.1 ความสามารถของช่างในการค้นหาสูตรปูนเพื่อปัญหาทางทัศนศิลป์และการแสดงออกทางศิลปะ ร้อยละ 30.7

ข้อที่ 5. การเลือกใช้วัตถุดิบสะท้อนภูมิปัญญาของงานปูนปั้นอย่างไร ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ดังนี้ เป็นการค้นหาวัสดุใกล้ตัวหรือวัสดุในท้องถิ่น มาผสมสูตรปูนที่นำมาใช้ให้คงทนในการสร้างศิลปกรรม ร้อยละ 100.0

ข้อที่ 6. การใช้งานปูนปั้นนั้นเป็นการแก้ปัญหาพื้นที่ว่างของสถาปัตยกรรมที่มีความเหมาะสม ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ดังนี้ ข้อที่ 6.1. มีความเหมาะสมในการจัดวางสามารถใช้แทนสี และเป็นการเพิ่มคุณค่าให้สถาปัตยกรรม ร้อยละ 53.8 ข้อที่ 6.2. เป็นการใช้พื้นที่ว่างที่มีความเหมาะสมและแสดงเรื่องราวของศาสนาพุทธ ร้อยละ 15.4 ข้อที่ 6.3. มีความเหมาะสมและแสดงว่าเป็นความนิยมคุ้นเคยของคนไทยหรือชนชาติตะวันออกในการประดับตกแต่งพื้นที่ว่าง ร้อยละ 15.4

ข้อที่ 7. งานปูนปั้นนั้นเป็นศิลปะที่มีความคิดสร้างสรรค์อย่างมากในทางใดบ้าง ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ดังนี้ ข้อที่ 7.1 สามารถสอดแทรกความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างมาก ร้อยละ 46.2 ข้อที่ 7.2 สามารถสอดแทรกคติความเชื่อ คำสอนหรือปริศนาธรรมของพุทธศาสนา ร้อยละ 23.1 ข้อที่ 7.3 สามารถสอดแทรกรูปทรงแปลกหรือเรื่องราวต่างๆ เช่น เรื่องล้อการเมือง ร้อยละ 15.4

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ตารางที่ 8 ตารางแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นเกี่ยวกับคุณค่าทางด้าน ศิลปวัฒนธรรมของศิลปะปูนปั้นไทย

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
1.ศิลปะปูนปั้นที่มีความเกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมในลักษณะใด		
1.1.เป็นสิ่งที่ถ่ายทอดหรือตัววัดความเจริญทางวัฒนธรรมและไม่สามารถแยกจากวัฒนธรรมไทยได้	5	46.2
1.2.เป็นการสะท้อนวิถีชีวิตความเป็นอยู่และการเปลี่ยนแปลงของสังคม	2	15.4
1.3.เป็นสิ่งที่เชิดหน้าชูตาทางพุทธศาสนาและศิลปะประจำชาติ	2	15.4
1.4.เกี่ยวข้องกับศิลปะและจัดเป็นมรดกทางศิลปกรรม คือเป็นมรดกทางวัฒนธรรม	2	15.4
1.5.เป็นงานประดับตกแต่งส่วนต่างๆของสถาปัตยกรรม	1	7.7
2.ศิลปะปูนปั้นมีความสำคัญมากพอที่จะจัดเป็นศิลปวัฒนธรรมหรือไม่		
2.1.จัดเป็นวัฒนธรรมได้แน่นอน	3	23.1
2.2.จัดเป็นวัฒนธรรม	10	76.9
3. อะไรที่ทำให้ศิลปะปูนปั้นเป็นส่วนหนึ่งของศิลปวัฒนธรรมไทยอย่างไร		
3.1.การถ่ายทอดความรู้สำนักคิดวิถีชีวิตความเป็นมาและเหตุการณ์ต่างๆของสังคม	4	30.7
3.2.จัดเป็นวัฒนธรรมและเป็นตัววัดวัฒนธรรมทั้งการนับถือศาสนาและที่มาของวัฒนธรรม	2	15.4
3.3.เป็นวัสดุและวิธีการที่แสดงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมไม่เหมือนชาติอื่นๆ	2	15.4
3.4.แสดงความเจริญของศิลปะ	1	7.7
3.5.เป็นค่านิยมเป็นสัญลักษณ์ของศิลปะและสถาปัตยกรรมไทย เป็นไทย	1	7.7
4.ถ้าจะกล่าวถึงมรดกทางวัฒนธรรมเราสามารถจัดศิลปะปูนปั้นเป็นส่วนหนึ่งได้หรือไม่		
4.1.ได้จัดเป็นมรดกทางวัฒนธรรม	10	76.9
4.2.ได้จัดเป็นมรดกทางวัฒนธรรม เพราะมีมานาน	1	7.7
4.3.ได้จัดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีเหลืออยู่น้อย	1	7.7
4.4.ได้จัดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมเช่นเดียวกับศิลปะอื่นๆ	1	7.7

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
5. เอกลักษณะทางวัฒนธรรมของงานปูนปั้นมีอะไรบ้างที่เป็นตัวบ่งชี้		
5.1. สุนทรส่นผสม กรรมวิธีการทำงาน การปั้นและรูปแบบหรือแบบฉบับของการแสดงออก เช่นลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์	6	46.2
5.2. เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น แต่ละกลุ่มชน แต่ละยุคสมัยและแต่ละชนชาติ	4	30.7
5.3. เป็นเอกลักษณ์ของศิลปะไทยที่สามารถพบเห็นได้ทั่วทุกภูมิภาคในประเทศไทย	2	15.4
5.4. ตัวประติมากรรมจะบอกถึงการรวมตัวทำงานหรือร่วมกันสร้างงาน	1	7.7
6. พัฒนาการของงานปูนปั้นในอดีตแตกต่างจากปัจจุบันอย่างไรหรือไม่		
6.1. มีพัฒนารูปแบบในแต่ละยุคสมัยที่สามารถแบ่งแยกได้	5	38.4
6.2. พัฒนาการมีความแตกต่างจากงานปูนปั้นโบราณการเชื่อมทางด้านความงาม	4	30.7
6.3. มีพัฒนาการโดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตปูน การทำหรือการสร้างปูนที่มีสีส่น	2	15.4
6.4. ไม่แตกต่างเพราะช่างยึดแบบฉบับของครู	1	7.7

จากตารางที่ 8 แสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นเกี่ยวกับคุณค่าทางด้านศิลปวัฒนธรรมของศิลปะปูนปั้นไทย ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นมีความคิดเห็นโดยรวมว่า ศิลปะปูนปั้นและงานปูนปั้นเป็นวัฒนธรรมไทยซึ่งถ่ายทอดให้เห็นวิถีชีวิต เหตุการณ์หรือความเจริญของสังคมสามารถจัดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมและเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ส่วนพัฒนาการ มีการพัฒนาทางด้านวัสดุโดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตปูน แต่เสื่อมลงทางด้านความงาม ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในรายละเอียดประเด็นต่างๆ ดังนี้

ข้อที่ 1 ศิลปะปูนปั้นที่มีความเกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมในลักษณะใด ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ดังนี้ ข้อที่ 1.1 เป็นสิ่งที่ถ่ายทอดหรือตัววัดเจริญทางวัฒนธรรมหรือไม่สามารถแยกจากวัฒนธรรมไทยได้ ร้อยละ 46.2 ข้อที่ 1.2 เป็นการสะท้อนวิถีชีวิตความเป็นอยู่และการเปลี่ยนแปลงของสังคม ข้อที่ 1.3 เป็นสิ่งเชิดหน้าชูตาทางพุทธศาสนาและศิลปะประจำชาติ ร้อยละ 15.4 และข้อที่ 1.4 เกี่ยวข้องกับศิลปะและจัดเป็นมรดกทางศิลปกรรม คือเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ร้อยละ 15.4

ข้อที่ 2 ศิลปะปูนปั้นมีความสำคัญมากพอที่จะจัดเป็นศิลปวัฒนธรรมหรือไม่ ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ดังนี้ ข้อที่ 2.2 จัดเป็นวัฒนธรรม ร้อยละ 69.2

ข้อที่ 2.1 จัดเป็นวัฒนธรรมที่แน่นอน ร้อยละ 23.1 ข้อที่ 2.3 จัดเป็นวัฒนธรรมส่วนหนึ่งของ ศิลปวัฒนธรรม ร้อยละ 7.7

ข้อที่ 3 อะไรที่ทำให้ศิลปะปูนปั้นเป็นส่วนหนึ่งของศิลปวัฒนธรรมไทยอย่างไร ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ดังนี้ ข้อที่ 3.1 การถ่ายทอดความรู้สำนักคิดวิถีชีวิต ความเป็นมาและเหตุการณ์ต่างๆของสังคม ร้อยละ30.7 ข้อที่ 3.2 จัดเป็นวัฒนธรรมและเป็นตัววัด วัฒนธรรมทั้งการนับถือศาสนาและที่มาของวัฒนธรรม ร้อยละ 15.4 และข้อที่3.3เป็นวัสดุและ วิธีการ ที่แสดงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมไม่เหมือนชาติอื่นๆ ร้อยละ 15.4

ข้อที่ 4 ถ้าจะกล่าวถึงมรดกทางวัฒนธรรมเราสามารถจัดศิลปะปูนปั้นเป็นส่วนหนึ่งได้หรือไม่ ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ดังนี้ ข้อที่ 4.1ได้จัดเป็นมรดกทาง วัฒนธรรม ร้อยละ 76.9

ข้อที่ 5 เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของงานปูนปั้นมีอะไรบ้างที่เป็นตัวบ่งชี้ ผู้เชี่ยวชาญ งานปูนปั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ดังนี้ ข้อที่ 5.1 สูตรส่วนผสม กรรมวิธีการทำงาน การปั้นและ รูปแบบหรือแบบฉบับของการแสดงออก เช่น ลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ ร้อยละ 46.2 ข้อที่ 5.2.เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น แต่ละกลุ่มชน แต่ละยุคสมัยและแต่ละชนชาติ ร้อยละ 30.7

ข้อที่ 6. พัฒนาการของงานปูนปั้นในอดีตแตกต่างจากปัจจุบันอย่างไรหรือไม่ ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ดังนี้ ข้อที่ 6.1. มีพัฒนารูปแบบในแต่ละยุคสมัยที่ สามารถแบ่งแยกได้ ร้อยละ 38.4 ข้อที่ 6.2.พัฒนาการมีความแตกต่างจากงานปูนปั้นโบราณ การ เสื่อมทางด้านความงาม ร้อยละ 30.7 ข้อที่ 6.3. มีพัฒนาการโดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิต ปูน การทำหรือการสร้างปูนที่มีสีสนั ร้อยละ 23.1 และข้อที่ 6.4 วิธีการหรือสูตรไม่พัฒนา แต่พัฒนา ได้เฉพาะรูปแบบ ร้อยละ 15.4

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ตารางที่ 9 ตารางแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นเกี่ยวกับคุณค่าทางด้าน
คติความเชื่อและขนบนิยมของศิลปะปูนปั้นไทย

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
1. การสร้างงานปูนปั้นเกี่ยวข้องกับคติความเชื่อหรือไม่		
มีความเกี่ยวข้องกับคติความเชื่อ	13	100
2. คติความเชื่ออะไรบ้างที่สอดแทรกในงานปูนปั้น		
2.1. คติความเชื่อในพุทธศาสนา มีการใช้ประดับตกแต่งและสร้างศิลปกรรม ของพุทธศาสนา เพื่อเป็นพุทธบูชา	7	54.8
2.2. คติความเชื่อ พุทธศาสนา พราหมณ์ เรื่องเทพเจ้าและวรรณคดีต่าง ๆ	5	38.4
2.3. คติความเชื่อของคนยุคนั้น ๆ ทั้งเรื่องวิถีชีวิตและความเป็นอยู่	1	7.7
3. การสร้างงานปูนปั้นแบบแผนหรือไม่อะไรบ้าง		
3.1. มีแบบแผนของการสร้างงานโดยการออกแบบหรือเขียนแบบการวาง โครงสร้างการเตรียมปูน การปั้นโกลน การปั้นรายละเอียดต้องรู้จักการ คำนวณส่วนผสมและการผูกกลายเป็นระบบแต่ไม่ตายตัว	7	53.8
3.2. แบบแผนในการสร้างงานคือการมีแบบอย่างจากผลงานโบราณ	2	15.4
3.3. มีแบบแผน คือ การสร้างงานตามลักษณะนูนสูง นูนต่ำหรือลอยตัว	1	7.7
3.4. มีแบบแผนตามกลุ่มชนหรือเฉพาะสกุลช่างตามกระบวนการสร้างงาน	1	7.7
3.5. มีแบบแผนตามวัสดุบังคับ	1	7.7
3.6. มีแบบแผนของช่างหลวง และช่างพื้นบ้าน	1	7.7
4. เหตุใดที่ทำให้งานปูนปั้นเกี่ยวข้องกับคติความเชื่อทางพุทธศาสนา		
4.1. เป็นการสร้างงานปูนปั้นขึ้นเพื่อเป็นศาสนายูชาหรือพุทธบูชาด้วย ความเลื่อมใสศรัทธาต่อศาสนาและคำสอนของศาสนา	8	64.5
4.2. เป็นอุบายในการบอกว่าเป็นการทำบุญว่า "กินข้าวเสร็จต้องไปทำบุญ" เพราะช่างต้องการใช้ปูนใหม่โดยไม่นิยมเก็บปูนไว้ทาน	1	7.7
4.3. เป็นการสร้างงานเกี่ยวข้องกับพุทธประวัติ พุทธเจ้าเป็นการสืบทอด อายุของพุทธศาสนากับความคงทนของปูน	1	7.7
5. กระบวนการฝึกหัดอะไรบ้างที่ใช้การถ่ายทอดงานปูนปั้น		
5.1. ต้องเรียนรู้เป็นไปตามลำดับขั้นของการสร้างงานการดำปูน การทำ โครงสร้าง การเขียนลาย ปั้นลายกระจัด ประจำยามจนถึงกระหนก โดยมี ขนบนิยมเป็นตัวกำหนด	6	46.2
5.2. ต้องเรียนรู้ตามแบบแผนของการสร้างงานตามแต่ละสกุลช่าง	3	23.1
5.3. ต้องเรียนรู้แบบถอยหลัง ปั้นต่อจากครูในขั้นต่าง ๆ	1	7.7

จากตารางที่ 9 แสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นเกี่ยวกับคุณค่าทางด้าน คติความเชื่อและขนบธรรมเนียมของศิลปปูนปั้นไทย ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นโดยรวมมีความคิดเห็น ว่า คติความเชื่อที่ปรากฏในงานปูนปั้นมีคติความเชื่อของพราหมณ์ วรรณคดีต่าง ๆ โดยเฉพาะ พุทธศาสนา ส่วนขนบนิยมคือแบบแผนการศึกษาฝึกหัดเป็นไปตามกระบวนการสร้างงาน คือ การ ออกแบบ การวางโครงสร้าง การเตรียมปูน การปั้นโกลนและการปั้นรายละเอียด โดยลายที่นิยมใช้ ฝึกหัดก่อน คือ ลายกระจัง ประจายาม และกระหนกต่าง ๆ ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นส่วนใหญ่มี ความคิดเห็นในรายละเอียดประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

ข้อที่ 1 การสร้างงานปูนปั้นเกี่ยวข้องกับคติความเชื่อหรือไม่ ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นมี ความคิดเห็นทั้งหมดว่ามีความเกี่ยวข้องกับคติความเชื่อ ร้อยละ 100.0

ข้อที่ 2 คติความเชื่ออะไรบ้างที่สอดแทรกในงานปูนปั้น ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ดังนี้ ข้อที่ 2.1.คติความเชื่อในพุทธศาสนา การใช้ประดับตกแต่งและสร้าง ศิลปกรรมของพุทธศาสนา เพื่อเป็นพุทธบูชา ร้อยละ 53.8

ข้อที่ 3.การสร้างงานปูนปั้นแบบแผนหรือไม่อะไรบ้าง ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นส่วนใหญ่ มีความคิดเห็น ดังนี้ ข้อที่ 3.1 มีแบบแผนของการสร้างงานโดยการออกแบบหรือเขียนแบบ การ วางโครงสร้าง การเตรียมปูน การปั้นโกลนและการปั้นรายละเอียดต้องรู้จักการคำนวณส่วนผสม และการผูกกลายเป็นระบบแต่ไม่ตายตัว ร้อยละ 53.4 ข้อที่ 3.2 มีแบบแผนในการสร้างงานคือการมี แบบอย่างจากผลงานโบราณ ร้อยละ 15.4

ข้อที่ 4 เหตุใดที่ทำให้งานปูนปั้นเกี่ยวข้องกับคติความเชื่อทางพุทธศาสนา ผู้เชี่ยวชาญ งานปูนปั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ดังนี้ ข้อที่ 4.1เป็นการสร้างงานปูนปั้นขึ้นเพื่อเป็นศาสนาบูชา หรือพุทธบูชาความเลื่อมใสศรัทธาต่อศาสนาและคำสอนของศาสนา ร้อยละ 64.5

ข้อที่ 5.กระบวนการฝึกหัดอะไรบ้างที่ใช้การถ่ายทอดงานปูนปั้น ผู้เชี่ยวชาญงาน ปูนปั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ดังนี้ ข้อที่ 5.1 ต้องเรียนรู้เป็นไปตามลำดับขั้นของการสร้างงานการ ทำปูน การทำโครงสร้าง การเขียนลาย ปั้นลายกระจัง ประจายามจนถึงกระหนก โดยมี ขนบนิยมเป็นตัวกำหนด ร้อยละ 46.2 ข้อที่ 5.2 ต้องเรียนรู้ตามแบบแผนของการสร้างงานแต่ละ ตามสกุลช่าง ร้อยละ 23.1

1.3. ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุนส่งเสริม การอนุรักษ์ และ
บทบาทของสถาบันการศึกษาต่อศิลปะปูนปั้นไทย (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 ตารางแสดงความคิดเห็นที่ข้อเสนอแนะทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้น

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
1. ในสถาบันการศึกษา การจะมีส่วนเผยแพร่ ถ่ายทอดความรู้และสืบสาน ศิลปวัฒนธรรมงานปูนปั้นของไทยอย่างไร		
1.1. ต้องจัดให้มีการเรียนการสอนศิลปะปูนปั้นไว้ในหลักสูตร ให้มีการสอน ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยให้มีการทดลองปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้งาน แบบอื่นๆ	6	46.2
1.2. ต้องมีการสอดแทรกไว้ในบทเรียนอย่างน้อยดูรวดเร็วกลายเป็น	3	23.1
1.3. ต้องส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนให้รู้ให้เข้าใจในคุณค่าและการรักษา	2	15.4
1.4. ต้องมีการเรียนการสอนให้รู้จักประวัติศาสตร์ ความเจริญของชาติ	1	7.7
1.5. ควรให้มีความรู้โดยเฉพาะสาขาประติมากรรม	1	7.7
2. การเรียนการสอนในสถาบันศึกษาระดับอุดมศึกษา ควรจะถ่ายทอด ความรู้เรื่องปูนปั้นอย่างไร		
2.1. สามารถจัดการเรียนการสอนได้หลายระดับทั้งรายวิชา หลักสูตร โปรแกรมวิชา หรือเรียนจนจบปริญญาตรีและสายอาชีพควรเปิดเป็นวิชาเอก	6	46.2
2.2. สามารถเรียนทั้งทฤษฎีและให้ทดลองปฏิบัติอาจทำเป็นอาชีพได้	4	30.7
2.3. สามารถเปิดเป็นสาขาวิชาศิลปะหรือประติมากรรมต้องมีความรู้ความ เข้าใจพื้นฐาน	2	15.4
2.4. ต้องสอดแทรกให้เด็กทุกคนต้องเรียนรู้สามารถเป็นบทเรียนได้	1	7.7
3. สถาบันการศึกษาในส่วนภูมิภาค ควรมีส่วนในการอนุรักษ์งานปูนปั้นได้ หรือไม่อย่างไร		
3.1. สถาบันการศึกษาในส่วนภูมิภาคควรมีส่วนในการอนุรักษ์ให้ความรู้ กับศิลปะปูนปั้นกับคนในท้องถิ่น โดยเฉพาะสถาบันราชภัฏและศูนย์ วัฒนธรรมต่างๆ	5	46.2
3.2. ต้องให้ความรู้ให้มีความรู้ กันเยาวชนและประชาชนสามารถซ่อมแซม ของเก่าและไม่ทำลายของโบราณ	4	30.7
3.3. ต้องเข้าใจที่จะอนุรักษ์และเป็นหูเป็นตาแก่เจ้าหน้าที่	2	15.4
3.4. การสนับสนุนให้มีจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์	1	7.7

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
4. เยาวชนของชาติสามารถมีส่วนต่องานปูนปั้นอย่างไร		
4.1. ต้องให้ความรู้ความเข้าใจพื้นฐานและการอนุรักษ์ การไม่ทำลายแก่เยาวชน	5	38.4
4.2. ต้องให้ครอบครัวมีส่วนในการให้ความรู้และชี้ให้เห็นคุณค่า	4	30.7
4.3. ต้องให้ความรู้เข้าไปในแบบเรียนหรือหลักสูตรตั้งแต่ประถมศึกษา	2	15.4
4.4. ต้องบวกเข้ากับศิลปะอื่น ๆ และยึดเยียดให้เยาวชนศึกษา	1	7.7
4.5. ต้องปลูกฝังโดยการเรียนที่จัดพาไปทัศนศึกษา	1	7.7
5. สถาบันการศึกษาศิลปะและหน่วยงานทางด้านศิลปวัฒนธรรม ควรมีบทบาทส่งเสริมเผยแพร่คุณค่าศิลปะปูนปั้นไทยอย่างไร		
5.1. การจัดให้มีการเรียนการสอนหรือหลักสูตรตั้งแต่ระดับประถมศึกษา โดยสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง	7	53.8
5.2. กรมศิลปากรควรจัดตั้งหน่วยงานอนุรักษ์หรือทำกิจกรรม	4	30.7
5.3. ในส่วนท้องถื่นควรจัดนิทรรศการ กิจกรรมการประกวดหรือแสดงผลงานปูนปั้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีสถาบันการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ศูนย์วัฒนธรรมและสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ	4	30.7
5.4. ควรจัดให้มีการเรียนการสอนให้นักศึกษามีความรู้และเห็นคุณค่า	2	15.4
5.5. ควรจัดให้มีการเรียนการสอนโดยพาไปทัศนศึกษา	2	15.4
5.6. ควรจัดให้องค์กรของรัฐมีส่วนสนับสนุนในเรื่องงบประมาณ	2	15.4
5.7. วัดต้องมีส่วนในการใช้งานปูนปั้น	1	7.7
5.8. เพชรบุรีต้องมีส่วนในการอนุรักษ์	1	7.7

จากตารางที่ 10 แสดงความคิดเห็นที่ข้อเสนอแนะทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้น ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในรายละเอียดประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

ข้อที่ 1. ในสถาบันการศึกษา การจะมีส่วนเผยแพร่ ถ่ายทอดความรู้และสืบสานศิลปวัฒนธรรมงานปูนปั้นของไทยอย่างไร ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็นส่วนใหญ่ ดังนี้ ข้อที่ 1.1. ต้องจัดให้มีการเรียนการสอนศิลปะปูนปั้นไว้ในหลักสูตร ให้มีการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยให้มีการทดลองปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้งานแบบอื่น ๆ ร้อยละ 46.2 ข้อที่ 1.2 ต้องมีการสอดแทรกไว้ในบทเรียนอย่างน้อยจุลวดลายเป็น ร้อยละ 23.1 ข้อที่ 1.3. ต้องส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนให้รู้ให้เข้าใจในคุณค่าและการรักษา ร้อยละ 15.4

ข้อที่ 2. การเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ควรจะถ่ายทอดความรู้เรื่องปูนปั้นอย่างไร ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ดังนี้ ข้อที่ 2.1 สามารถจัดการเรียนการสอนได้หลายระดับทั้งรายวิชา หลักสูตรโปรแกรมวิชา หรือเรียนจนจบปริญญาตรี และสายอาชีพควรเปิดเป็นวิชาเอก ร้อยละ 46.2 ข้อที่ 2.2. สามารถเรียนทั้งทฤษฎีและให้ทดลองปฏิบัติอาจทำเป็นอาชีพได้ ร้อยละ 30.7 ข้อที่ 2.3.สามารถเปิดเป็นสาขาวิชาศิลปะหรือประติมากรรมต้องมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐาน ร้อยละ 15.4

ข้อที่ 3. สถาบันการศึกษาในส่วนภูมิภาค ควรมีส่วนในการอนุรักษ์งานปูนปั้นได้หรือไม่อย่างไร ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ดังนี้ ข้อที่ 3.1.สถาบันการศึกษาในส่วนภูมิภาคควรมีส่วนในการอนุรักษ์ให้ความรู้กับศิลปะปูนปั้นกับคนในท้องถิ่น โดยเฉพาะสถาบันราชภัฏและศูนย์วัฒนธรรมต่างๆ ร้อยละ 46.2 ข้อที่ 3.2 ต้องให้ความรู้ให้มีความรู้ กันเยาวชนและประชาชนสามารถซ่อมแซมของเก่าและไม่ทำลายของโบราณ ร้อยละ 30.7 ข้อที่ 3.3 ต้องเข้าใจที่จะอนุรักษ์และเป็นหูเป็นตาแก่เจ้าหน้าที่ ร้อยละ 15.4

ข้อที่ 4. เยาวชนของชาติสามารถมีส่วนต่องานปูนปั้นอย่างไร ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ดังนี้ ข้อที่ 4.1ต้องให้ความรู้ความเข้าใจพื้นฐานและการอนุรักษ์ การไม่ทำลายแก่เยาวชน ร้อยละ 38.4 ข้อที่ 4.2 ต้องให้ครอบครัวมีส่วนในการให้ความรู้และชี้ให้เห็นคุณค่า ร้อยละ 30.7 ข้อที่ 4.3 ต้องให้ความรู้เข้าไปในบทเรียนแบบเรียนหรือหลักสูตรตั้งแต่ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 15.4

ข้อที่ 5. สถาบันการศึกษาศิลปะและหน่วยงานทางด้านศิลปวัฒนธรรม ควรมีบทบาทส่งเสริมเผยแพร่คุณค่าศิลปะปูนปั้นไทยอย่างไร ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็นดังนี้ ข้อที่ 5.1 การจัดให้มีการเรียนการสอนหรือหลักสูตรตั้งแต่ระดับประถมศึกษา โดยสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ 53.8 ข้อที่ 5.2 กรมศิลปากรควรจัดตั้งหน่วยงานอนุรักษ์หรือทำกิจกรรม ร้อยละ 30.7 ข้อที่ 5.3.ควรจัดนิทรรศการ กิจกรรมการประกวดหรือแสดงผลงานปูนปั้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีสถาบันการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ศูนย์วัฒนธรรมและสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ร้อยละ 30.7 ข้อที่ 5.4 ควรจัดให้มีการเรียนการสอนให้นักศึกษามีความรู้และเห็นคุณค่า ข้อที่ 5.6 ควรจัดให้มีการเรียนการสอนโดยพาไปทัศนศึกษา ร้อยละ 15.4 และข้อที่ 5.7 ควรจัดให้องค์กรของรัฐมีส่วนสนับสนุนในเรื่องงบประมาณ ร้อยละ 15.4

2. ข้อมูลจากนักศึกษา โปรแกรมวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิตใน สถาบันราชภัฏ

2.1. ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของนักศึกษาโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาชั้นปีที่ 3 ระดับปริญญา
บัณฑิต ในสถาบันราชภัฏ ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2541 (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 สถานภาพทั่วไปของนักศึกษาโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาชั้นปีที่ 3 ระดับปริญญา
บัณฑิต ในสถาบันราชภัฏ ภาคการ เรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	123	58.3
หญิง	88	41.7
2. อายุ		
19 ปี	3	1.4
20 ปี	44	20.9
21 ปี	88	41.7
22 ปี	36	17.1
23 ปี	20	9.5
24 ปี	11	5.2
25 ปี	6	2.8
26 ปี	2	0.9
30 ปี	1	0.5
3. ท่านมีความถนัดศิลปะในสาขาใดมากที่สุด		
จิตรกรรม	152	72.0
ประติมากรรม	25	11.8
ภาพพิมพ์	17	8.1
ออกแบบ	17	8.1
ตกแต่งภายใน	3	-
นิเทศศิลป์	3	-
ประยุกต์ศิลป์	1	-
4. ท่านเคยได้รับความรู้เกี่ยวกับศิลปะปูนปั้นหรือไม่ จากแหล่งใด		
ไม่เคย	4.2	19.9
เคย จากแหล่ง	169	80.1
แหล่งความรู้ที่ได้รับ		
รายการวิทยุ	4	1.9

ตารางที่ 11 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
รายการโทรทัศน์	88	41.7
รายการข่าว	8	-
รายการกระจกหกด้าน	6	-
รายการของสถานีโทรทัศน์ช่อง 11	5	-
รายการ NATIONAL TALK	3	-
รายการมรดกโลก	3	-
รายการส่องโลก	2	-
รายการร้อยดวงตะแคงห้า	2	-
รายการจดหมายเหตุกรุงศรี	1	-
รายการรอยไทย	1	-
รายการสะกิดข่าว	1	-
รายการรู้อย่างไทย	1	-
รายการทำพิธีสุนัน	1	-
รายการภูมิปัญญาชาวบ้าน	1	-
นิทรรศการ	31	14.7
นิทรรศการปูนปั้น	3	-
นิทรรศการ ณ หอศิลป์	1	-
นิทรรศการศิลปะพื้นบ้าน	1	-
นิทรรศการศิลปะไทย	1	-
การฟังบรรยาย เรื่อง	15	7.1
เรื่องปูนปั้นสดจากอาจารย์ในสถาบัน	5	-
เรื่องปูนปั้นล้านนา	1	-
การฟังบรรยายจากวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์	1	-
หนังสือ ชื่อ	75	35.5
ประติมากรรม	7	-
ลวดลายปูนปั้น	7	-
ศิลปะไทย	6	-
หนังสือพิมพ์	4	-
ศิลปศึกษา	4	-
หนังสือศิลปวัฒนธรรม	3	-
สูจิบัตรงานปูนปั้น	2	-

ตารางที่ 11 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
อสท.	2	-
ศิลปะปูนปั้นเมืองเพชร	1	-
108 อาชีพ	1	-
โบราณคดี	1	-
ทัศนศึกษา	70	33.2
วัดต่างๆ	8	-
สุโขทัย	7	-
วัดพระแก้ว	6	-
วัดเจ็ดยอด จังหวัดเชียงใหม่	2	-
ล้านนา	2	-
พุทธบาท จังหวัดสระบุรี	2	-
แหล่งโบราณสถาน	2	-
อยุธยา	1	-
บางปะอิน อยุธยา	1	-
เขาวัง เพชรบุรี	1	-
อื่นๆ	22	10.4
การเรียนปูนปั้นในวิชาเรียน	11	-
การประกวดปูนปั้น	1	-
การดูวิธีการปั้นปูนจากช่าง	1	-
โรงเรียนไทยวิจิตรศิลป์	1	-
การพูดคุยกับศิลปิน	1	-
5. ท่านมีประสบการณ์เกี่ยวกับศิลปะปูนปั้นไทยในข้อใด		
ศึกษาความรู้พื้นฐาน	104	49.3
ศึกษาปูนปั้นตามแหล่งโบราณสถาน	42	19.9
การดูงานการปั้นปูน	26	12.3
การปฏิบัติงานปั้นปูน	39	18.5

จากตารางที่ 11 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 โปรแกรมวิชา
 ศิลปศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต สถาบันราชภัฏ ภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541 ปรากฏว่ามี
 จำนวนนักศึกษาชายร้อยละ 58.3 และนักศึกษาหญิง ร้อยละ 41.7 นักศึกษามีอายุช่วง 19 ถึง 30
 ปี อายุ 19 ปี ร้อยละ 1.4 อายุ 20 ปี ร้อยละ 20.9 อายุ 21 ปี ร้อยละ 41.7 อายุ 22 ปี ร้อยละ
 17.1 อายุ 23 ปี ร้อยละ 9.5 อายุ 24 ปี ร้อยละ 5.2 อายุ 25 ปี ร้อยละ 2.8 อายุ 26 ปี ร้อยละ
 0.9 และอายุ 30 ปี ร้อยละ 0.5 นักศึกษามีความถนัดศิลปะในสาขาจิตรกรรม ร้อยละ 72 สาขา
 ประติมากรรม ร้อยละ 25 สาขาภาพพิมพ์ร้อยละ 17 และสาขาออกแบบต่างๆ ร้อยละ 17
 นักศึกษาเคยได้รับความรู้เกี่ยวกับศิลปะปูนปั้นไม่เคยได้รับ ร้อยละ 19.9 และเคยได้รับความรู้ร้อย
 ละ 80.1 โดยแหล่งความรู้ต่างๆ ได้แก่ รายการวิทยุร้อยละ 1.9 รายการโทรทัศน์ 41.7 การชม
 นิทรรศการ ร้อยละ 14.7 การฟังบรรยายร้อยละ 7.1 การอ่านหนังสือเกี่ยวกับศิลปะปูนปั้น ร้อย
 ละ 35.5 การไปทัศนศึกษาสถานที่ต่างๆ ร้อยละ 33.2 แหล่งอื่นๆ ได้แก่ การเรียนในสถาบัน
 การชมการประกวด การชมวิธีการปั้นปูนและการพูดคุยกับศิลปินปูนปั้น ร้อยละ 10.4 นักศึกษา
 มีประสบการณ์เกี่ยวกับศิลปะปูนปั้นไทยในชั้นศึกษาความรู้พื้นฐาน ร้อยละ 49.3 ชั้นศึกษาปูนปั้น
 ตามแหล่งโบราณสถานร้อยละ 19.9 ชั้นดูงานการปั้นปูน ร้อยละ 12.3 และชั้นปฏิบัติงานปูนปั้น
 ร้อยละ 18.5

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.2. ตอนที่ 2 ทักษะของนักศึกษาเรื่องคุณค่าศิลปะปูนปั้นไทยในด้านศิลปกรรม ด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ ด้านภูมิปัญญาของช่างปั้นปูน ด้านศิลปวัฒนธรรม และด้านคติความเชื่อและขนบนิยม (ตารางที่ 12,13,14,15และ16)

ตารางที่ 12 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของนักศึกษาในคุณค่าทางด้านศิลปกรรมของศิลปะปูนปั้นไทย

ข้อความ	($\bar{X}$)	(S D)	ความหมาย
1.ศิลปะปูนปั้นไทยแสดงถึงความละเอียดประณีตของงานศิลปกรรมไทย	4.668	0.501	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2.ศิลปะปูนปั้นไทยแสดงให้เห็นถึงลวดลายที่ใช้ในศิลปะไทยได้ชัดเจน	4.351	0.700	เห็นด้วย
3.การจัดภาพปูนปั้นแบบสมมูลในงานปูนปั้นไทยมีความเป็นระเบียบ สวยงาม	4.351	0.625	เห็นด้วย
4.การจัดองค์ประกอบในงานปูนปั้นมีสัดส่วนเหมาะสมลงตัว	4.199	0.703	เห็นด้วย
5.ลวดลายปูนปั้นที่มีช่วงจังหวะเหมาะสมทำให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกถึงความต่อเนื่องของผลงาน	4.336	0.694	เห็นด้วย
6.ศิลปะปูนปั้นไทยแสดงให้เห็นถึงการใช้รูปทรงต่างๆ ในศิลปะไทย	4.185	0.668	เห็นด้วย
7.งานประดับประดิมารกรรมปูนปั้นด้วยกระจกทำให้เกิดค่าของแสงที่สวยงาม แปลกตา	3.972	0.889	เห็นด้วย
8.งานปูนปั้นไทยที่ช่างตั้งใจให้ผลงานแสดงสีปูน ทำให้เกิดความงามตามสิทธรมชาติ	4.095	0.868	เห็นด้วย
9.การลงสีหรือการปิดทองในงานปูนปั้น ทำให้เกิดความเด่นชัด ระหว่างรูปและพื้น	3.829	1.014	เห็นด้วย
10.ความรู้สึกอ่อนช้อยนุ่มนวลต่องานปูนปั้น เกิดจากการจัดศิลปะธาตุ (Element of Art)	4.057	0.843	เห็นด้วย
11.ความงามของศิลปะปูนปั้นไทยแสดงถึงความงามของศิลปะไทย	4.578	0.607	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
12.ความงามของศิลปะปูนปั้นเกิดจากรูปทรงที่มีปริมาตรทำให้เกิดมิติจริงที่รับรู้ได้	4.152	0.753	เห็นด้วย
13.ศิลปะปูนปั้นไทยแสดงถึงอารมณ์ที่ละเอียดอ่อนของผู้สร้างงาน	4.502	0.635	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ข้อความ	($\bar{X}$)	(SD)	ความหมาย
14.การใช้แบบรูป (Pattern) ลวดลายที่ซ้ำแต่มีความแตกต่างในรายละเอียดบางส่วนทำให้ผู้ชมความรู้สึกอยากชมผลงานอย่างต่อเนื่อง	3.986	0.813	เห็นด้วย
15.ภาพปูนปั้นเรื่องชาดกหรือพุทธประวัติทำให้ผู้รับรู้อารมณ์ได้ง่าย	4.280	0.732	เห็นด้วย
รวมคุณค่าทางด้านศิลปกรรม	4.236	0.360	เห็นด้วย

จากตารางที่ 12 แสดงความคิดเห็นของนักศึกษาในคุณค่าทางด้านศิลปกรรมของศิลปะปูนปั้นไทย ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย แต่มีความคิดเห็นระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ในข้อที่ 1 ข้อที่ 11 ข้อที่ 13 และข้อที่ 15 มีรายละเอียดเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ข้อที่ 1.ศิลปะปูนปั้นไทยแสดงถึงความละเอียดประณีตของงานศิลปกรรมไทย ($\bar{X} = 4.688$) ข้อที่ 11.งานปูนปั้นไทยมีความอ่อนช้อย นุ่มนวล ที่เกิดจากการจัดศิลปะธาตุ (Element of Art) ได้เหมาะสมลงตัว ($\bar{X}=4.578$) ข้อที่ 13.ความงามของศิลปะปูนปั้นเกิดจากรูปทรงที่มีปริมาตร ทำให้เกิดมิติจริงที่รับรู้ได้ ($\bar{X}=4.507$)

เมื่อพิจารณาทุกข้อขึ้นคุณค่าทางด้านศิลปกรรมของศิลปะปูนปั้นไทยมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 4.236$)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ตารางที่ 13 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของ นักศึกษาในคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ของศิลปะปูนปั้นไทย

ข้อความ	($\bar{X}$)	(SD)	ความหมาย
1.งานปูนปั้นไทยในยุคสมัยต่างๆ ทำให้เห็นถึงความ เป็นมาของศิลปะ	4.550	0.618	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
2.การศึกษางานปูนปั้นทำให้เห็นยุคสมัยของประวัติ ศาสตร์ศิลป์ได้อย่างเด่นชัด	4.227	0.766	เห็นด้วย
3.งานปูนปั้นไทยแต่ละยุคสมัยมีความแตกต่างกันแสดง ให้เห็นถึงประวัติศาสตร์ศิลปะในช่วงนั้นๆ	4.308	0.636	เห็นด้วย
4.ยุคสมัยของศิลปะปูนปั้นไทยสะท้อนถึงสภาวะทาง ศิลปะและวัฒนธรรม	4.313	0.615	เห็นด้วย
5.ศิลปะปูนปั้นไทยแสดงให้เห็นอิทธิพลของศิลปะใน สมัยก่อนๆ ได้ชัดเจน	4.209	0.700	เห็นด้วย
6.ศิลปะปูนปั้นไทยมีอิทธิพลของศิลปกรรมแขนงอื่น ๆ มาผสมผสาน	3.886	0.760	เห็นด้วย
7.งานปูนปั้นไทยแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลทางศิลปะของ ชนชาติอื่นๆ ได้	3.749	0.888	เห็นด้วย
8.สกุลช่างต่างๆ ที่สร้างงานปูนปั้นย่อมทำให้เกิดผลงาน ปูนปั้นหลากหลายประเภท	4.081	0.702	เห็นด้วย
9.ผลงานปูนปั้นแสดงให้เห็นฝีมือของแต่ละสกุลช่างได้ อย่างชัดเจน	4.104	0.709	เห็นด้วย
10.งานปูนปั้นแต่ละสกุลช่างมีการแสดงออก และ เทคนิคแตกต่างกันไป	4.057	0.701	เห็นด้วย
รวมคุณค่าทางประวัติศาสตร์ศิลป์	4.149	0.404	เห็นด้วย

จากตารางที่ 13 แสดงความคิดเห็นของนักศึกษาในคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ ของศิลปะปูนปั้นไทย ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย แต่มีความคิดเห็นในระดับเห็น ด้วยอย่างยิ่ง คือ ข้อที่ 1.งานปูนปั้นไทยในยุคสมัยต่างๆ ทำให้เห็นถึงความเป็นมาของศิลปะ ($\bar{X} = 4.550$)

เมื่อพิจารณารวมทุกข้อในคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ของศิลปะปูนปั้นไทยมีความ คิดเห็นในระดับเห็นด้วย($\bar{X} = 4.149$)

ตอนที่ 2 ตารางที่ 14 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของนักศึกษาในคุณค่าทางด้านภูมิปัญญาของบัณฑิตของศิลปะบัณฑิตวิทยาลัย

ข้อความ	($\bar{X}$)	(SD)	ความหมาย
1. วัตถุประสงค์ที่ใช้ทำปฐมนิเทศน์สำหรับบัณฑิตเป็นภูมิปัญญาของคนไทยสมัยโบราณ	4.441	0.730	เห็นด้วย
2. สูตรปฐมนิเทศน์ที่มีความแตกต่างกันตามลักษณะการใช้งานประเภทต่าง ๆ เป็นภูมิปัญญาในการเลือกใช้วัตถุประสงค์	4.318	0.682	เห็นด้วย
3. สูตรปฐมนิเทศน์แต่ละท้องถิ่นแสดงถึงภูมิปัญญาในการเลือกและปรับใช้สิ่งรอบตัวของคนในท้องถิ่นนั้น	4.336	0.629	เห็นด้วย
4. เทคนิคต่าง ๆ ในการปฐมนิเทศน์เป็นการแก้ปัญหาทางทัศนศิลป์ในสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.052	0.712	เห็นด้วย
5. ภูมิปัญญาในการแก้ปัญหาทางทัศนศิลป์ของช่างปฐมนิเทศน์โดยคำนึงถึง มุมมองการทับซ้อนและการบังที่สอดคล้องกับเทคนิคการปฐมนิเทศน์	4.100	0.740	เห็นด้วย
6. ภูมิปัญญาของช่างในการแก้ปัญหาทางทัศนศิลป์เกิดจากการปรับรูปแบบทางทัศนศิลป์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.009	0.637	เห็นด้วย
7. ปฐมนิเทศน์เป็นส่วนประกอบในสถาปัตยกรรมไทยเป็นภูมิปัญญาของช่างในการแก้ปัญหาพื้นที่ว่างของสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ	4.009	0.845	เห็นด้วย
8. ช่างไทยสามารถปรับใช้พื้นที่ว่างทั้งภายในและนอกอาคารในการนำเสนอผลงานปฐมนิเทศน์ได้อย่างเหมาะสม	4.171	0.717	เห็นด้วย
9. ประติมากรรมปฐมนิเทศน์ตกแต่งเป็นภูมิปัญญาของช่างในการเพิ่มคุณค่าในสถาปัตยกรรม	4.374	0.638	เห็นด้วย
10. ลวดลายใหม่ ๆ ในงานปฐมนิเทศน์ไทยเกิดจากภูมิปัญญาในการริเริ่มสร้างสรรค์ของช่าง	4.374	0.645	เห็นด้วย
11. เรื่องราวต่าง ๆ ในงานปฐมนิเทศน์ช่างได้แสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อย่างเต็มที่	4.019	0.889	เห็นด้วย
รวมคุณค่าทางด้านภูมิปัญญาของช่างปฐมนิเทศน์	4.208	0.408	เห็นด้วย

จากตารางที่ 14 แสดงความคิดเห็นของนักศึกษาในคุณค่าทางด้านภูมิปัญญาของช่างปฐมนิเทศน์ของศิลปะบัณฑิตวิทยาลัย ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย

เมื่อพิจารณารวมทุกข้อในคุณค่าทางด้านภูมิปัญญาของช่างปฐมนิเทศน์ของศิลปะบัณฑิตวิทยาลัยมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 4.208$)

ตอนที่ 2 ตารางที่ 15 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของนักศึกษาในคุณค่าทางด้านศิลปวัฒนธรรมของศิลปะปฐมนิเทศ

ข้อความ	($\bar{X}$)	(SD)	ความหมาย
1.ศิลปะปฐมนิเทศเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของสังคมไทย	4.607	0.554	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
2.ผลงานปฐมนิเทศไทยเป็นศิลปกรรมที่ควรรักษาให้ เยาวชน	4.758	0.491	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
3.ศิลปะปฐมนิเทศไทย ควรมีการถ่ายทอดสู่คนรุ่นหลังต่อไป	4.829	0.389	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
4.ผลงานปฐมนิเทศไทยแสดงเอกลักษณ์ศิลปะของไทย	4.645	0.536	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
5.ศิลปะปฐมนิเทศไทย เป็นวัฒนธรรมไทย เพราะแสดง ความเป็นไทย	4.517	0.572	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
6.ผลงานปฐมนิเทศไทยมีความแตกต่างจากปฐมนิเทศของชาติ อื่นๆ	4.185	0.762	เห็นด้วย
7.งานปฐมนิเทศไทยแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของศิลป กรรมไทย	4.270	0.653	เห็นด้วย
8.ศิลปะปฐมนิเทศไทยแสดงวิวัฒนาการของศิลปวัฒนธรรม ของชาติ	4.289	0.688	เห็นด้วย
9.ศิลปะปฐมนิเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงตามกระแสของ วัฒนธรรม	3.986	0.859	เห็นด้วย
รวมคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม	4.454	0.336	เห็นด้วย

จากตารางที่ 15 แสดงความคิดเห็นของนักศึกษาในคุณค่าทางด้านศิลปวัฒนธรรมของศิลปะปฐมนิเทศไทย ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง แต่มีความคิดเห็นในข้อที่ 6 ข้อที่ 7 ข้อที่ 8 และข้อที่ 9 มีรายละเอียดตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ข้อที่ 8.ศิลปะปฐมนิเทศไทยแสดงวิวัฒนาการของศิลปวัฒนธรรมของชาติ ($\bar{X}=4.289$) ข้อที่ 7.งานปฐมนิเทศไทยแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของศิลปกรรมไทย ($\bar{X}=4.270$) ข้อที่ 6 ผลงานปฐมนิเทศไทยมีความแตกต่างจากปฐมนิเทศของชาติอื่นๆ ($\bar{X}=4.185$) และข้อที่ 9 ศิลปะปฐมนิเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงตามกระแสของวัฒนธรรม ($\bar{X}=3.986$)

เมื่อพิจารณารวมทุกข้อในคุณค่าทางด้านศิลปวัฒนธรรมของศิลปะปฐมนิเทศไทยมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย ($\bar{X}=4.454$)

ตอนที่ 2 ตารางที่ 16 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของนักศึกษาในคุณค่าทางด้านคติความเชื่อและขนบนิยมของศิลปะปุ่นบ้านไทย

ข้อความ	($\bar{X}$)	(SD)	ความหมาย
1.งานปุ่นบ้านระดับศาสนาสถาน เป็นผลจากคติความเชื่อ เลื่อมใส ศรัทธาต่อพุทธศาสนา	4.616	0.560	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2.งานปุ่นบ้านระดับศาสนาสถานเกิดจากความต้องการในการทำสิ่งสวยงาม เป็นพุทธบูชา	4.185	0.736	เห็นด้วย
3.งานปุ่นบ้านไทยมีระดับศาสนาสถานเป็นการสืบทอดเรื่องราวของพุทธศาสนา	4.412	0.598	เห็นด้วย
4.สถาปัตยกรรมมีตกแต่งให้สวยงาม จะช่วยจรรโลงจิตใจแก่ผู้พบเห็น	4.417	0.591	เห็นด้วย
5.ศิลปะปุ่นบ้านไทยแสดงให้เห็นถึงแบบอย่างในการทำงานที่สืบทอดต่อกันมา	4.374	0.567	เห็นด้วย
6.ศิลปะปุ่นบ้านไทยมีแบบอย่างในการสร้างผลงานอย่างชัดเจน	4.171	0.690	เห็นด้วย
7.กระบวนการถ่ายทอดของครูช่างปุ่นบ้านไทยมีแบบแผน การถ่ายทอดศิลปะแขนงนี้อย่างเป็นระบบ	4.000	0.878	เห็นด้วย
รวมคุณค่าทางด้านคติความเชื่อและขนบนิยม	4.311	0.405	เห็นด้วย

จากตารางที่ 16 แสดงความคิดเห็นของนักศึกษาในคุณค่าทางด้านคติความเชื่อและขนบนิยมของศิลปะปุ่นบ้านไทย ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย แต่มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งใน ข้อที่ 1.งานปุ่นบ้านระดับศาสนาสถาน เป็นผลจากคติความเชื่อ เลื่อมใส ศรัทธาต่อพุทธศาสนา ($\bar{X} = 4.616$)

เมื่อพิจารณารวมทุกข้อในคุณค่าทางด้านคติความเชื่อและขนบนิยมของศิลปะปุ่นบ้านไทยมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 4.311$)

2.3. ตอนที่ 3 ตารางแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั่วไป เกี่ยวกับคุณค่าศิลปะปฐมนิเทศ
ไทยในบทบาทของนักศึกษาต่อการส่งเสริมและการอนุรักษ์ (ตารางที่ 17,18,19,20,21และ22)
ตารางที่ 17 ตารางแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั่วไปของนักศึกษา ในฐานะนักศึกษา
ศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏ เรื่องบทบาทของสถาบันราชภัฏในการส่งเสริมและการอนุรักษ์ศิลปะ
ปฐมนิเทศไทย

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. บทบาทในการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับศิลปะปฐมนิเทศไทย	35	15.0
2. บทบาทในการให้ความรู้เกี่ยวกับศิลปะปฐมนิเทศไทยกับเยาวชน นักศึกษา และบุคคลทั่วไป	32	13.8
3. บทบาทในการจัดการสอนปฐมนิเทศไทยทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ	24	10.3
4. บทบาทในการจัดนิทรรศการปฐมนิเทศ	21	9.0
5. บทบาทในการจัดทัศนศึกษาหรือดูงานตามแหล่งโบราณสถานที่มีศิลปะปฐมนิเทศ	18	7.7
6. บทบาทในการจัดทำรายวิชาศิลปะปฐมนิเทศ	18	7.7
7. บทบาทในการจัดตั้งชมรมศิลปะปฐมนิเทศไทย	11	4.7
8. บทบาทในการชี้ บอกร หรือแสดงให้เห็นคุณค่าศิลปะปฐมนิเทศไทย	9	4.7
9. บทบาทในการเปิดโปรแกรมวิชา หรือวิชาเอก	9	3.9
10. บทบาทในการจัดอบรมศิลปะปฐมนิเทศหรือจัดค่ายศิลปะปฐมนิเทศ	8	3.9
11. บทบาทในการเชิญวิทยากรมาบรรยายเรื่องปฐมนิเทศไทย	5	3.4
12. บทบาทในการเชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญมาสอนงานปฐมนิเทศ	5	2.1
13. บทบาทในการจัดการเรียนศิลปะปฐมนิเทศเป็นส่วนหนึ่งของวิชา ประติมากรรม	5	2.1
14. บทบาทในการรณรงค์ จัดกิจกรรมหรือสอนเรื่องการอนุรักษ์ปฐมนิเทศ	5	2.1
15. บทบาทในการดูแลรักษางานปฐมนิเทศ	5	2.1
16. บทบาทในการกระจายข่าวหรือประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับศิลปะปฐมนิเทศ	3	1.3
17. บทบาทในการจัดสาธิตงานปฐมนิเทศ	3	1.3
18. บทบาทในการเพิ่มความรู้นอกเหนือจากการเรียนปกติ	2	0.9
19. บทบาทในการชี้ บอกร ให้เห็นความสำคัญของงานปฐมนิเทศ	2	0.9
20. บทบาทในการบอกถึงประโยชน์และการนำไปใช้	2	0.9
21. บทบาทในการผลิตสื่อเอกสารหรือตำราเรียนเรื่องศิลปะปฐมนิเทศไทย	2	0.9
22. บทบาทในการสนับสนุนและร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ	2	0.9
23. บทบาทในการจัดเผยแพร่ทางบ้านนิเทศ	1	0.4

จากตารางที่ 17 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั่วไปของนักศึกษาในฐานะนักศึกษา ศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏ เรื่องบทบาทของสถาบันราชภัฏในการส่งเสริมและการอนุรักษ์ศิลป ประเพณีไทย นักศึกษาศิลปศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมว่า สถาบันราชภัฏควรมีบทบาทในการจัด การเรียนการสอน การให้ความรู้ทั้งการจัดนิทรรศการ ทัศนศึกษา บรรยาย สาธิตหรืออบรม รวมถึง การสนับสนุน วรรณคดีหรือชี้แสดงถึงคุณค่าหรือการอนุรักษ์ศิลปประเพณีไทย โดยมีความคิดเห็น มากที่สุดห้าลำดับคือ ลำดับที่หนึ่ง บทบาทในการจัดการเรียนการสอนศิลปประเพณีไทย ร้อยละ 15.0 ลำดับที่สอง บทบาทในการให้ความรู้เกี่ยวกับศิลปประเพณีไทยกับเยาวชน นักศึกษา และ บุคคลทั่วไป ร้อยละ 13.8 ลำดับที่สาม บทบาทในการจัดการเรียนการสอนศิลปประเพณีไทยทั้งภาค ทฤษฎีและปฏิบัติ ร้อยละ 10.3 ลำดับที่สี่ บทบาทในการจัดนิทรรศการประเพณี ร้อยละ 9.0 ลำดับที่ห้า บทบาทในการจัดทัศนศึกษาหรือดูงานตามแหล่งโบราณสถานที่มีศิลปประเพณี ร้อยละ 7.7 และบทบาทในการจัดทำรายวิชาศิลปประเพณีไทย ร้อยละ 7.7

สถาบันวิทย์บริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 ตารางที่ 18 ตารางแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั่วไปของนักศึกษา ในฐานะ นักศึกษาในสถาบันราชภัฏ เรื่องการส่งเสริมให้เพื่อนนักศึกษาในสถาบันตระหนักถึงคุณค่าศิลปะ วัฒนธรรมไทย

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. การบอกหรือแนะนำถึงคุณค่าและความงามศิลปะวัฒนธรรมไทย	65	25.4
2. การจัดแสดงผลงานหรือนิทรรศการเกี่ยวกับวัฒนธรรม	41	16.0
3. การแนะนำความรู้ทั่วไปตั้งแต่ความรู้ ความเป็นมา ชั้นตอนต่างๆ	38	14.8
4. การจัดทัศนศึกษาหรือดูงานตามแหล่งโบราณสถาน	24	9.4
5. การชี้ให้เห็นความสำคัญของศิลปะวัฒนธรรมไทย	14	5.4
6. การจัดอบรมเกี่ยวกับศิลปะวัฒนธรรมไทย	10	3.9
7. การจัดบรรยายเกี่ยวกับศิลปะวัฒนธรรมไทย	7	2.7
8. การจัดหาข้อมูลเอกสาร ภาพถ่าย หรือวีดิโอเผยแพร่ในสถาบัน	7	2.7
9. การจัดตั้งชมรมเกี่ยวกับศิลปะวัฒนธรรมไทย	6	2.3
10. การจัดปทานิเทศให้ความรู้เกี่ยวกับศิลปะวัฒนธรรมไทย	6	2.3
11. การสงวนรักษางานวัฒนธรรมให้คงสภาพเดิม	5	1.9
12. การไม่ทำลายงานวัฒนธรรม	4	1.6
13. การจัดเป็นรายวิชาศิลปะวัฒนธรรมไทย	4	1.6
14. การจัดสาธิตงานศิลปะวัฒนธรรมไทย	3	1.2
15. การจัดแสดงงานศิลปะวัฒนธรรมในสถาบัน	3	1.2
16. การหาภาพวัฒนธรรมให้ชม	3	1.2
17. การแนะนำให้รู้จักคุณประโยชน์ของศิลปะวัฒนธรรม	3	1.2
18. การจัดให้เรียนศิลปะวัฒนธรรมเพิ่ม	3	1.2
19. การเชิญวิทยากรมาสอนงานวัฒนธรรมไทย	2	0.8
20. การจัดอภิปรายเกี่ยวกับศิลปะวัฒนธรรมไทย	2	0.8
21. การจัดประกวดศิลปะวัฒนธรรมไทย	2	0.8
22. การจัดกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ	2	0.8
23. การจัดเป็นวิชาเอกศิลปะวัฒนธรรม	1	0.4
24. การให้เงินสนับสนุนศิลปะวัฒนธรรมไทย	1	0.4

จากตารางที่ 18 ตารางแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั่วไปของนักศึกษาในฐานะ นักศึกษาในสถาบันราชภัฏ เรื่องการส่งเสริมให้เพื่อนนักศึกษาในสถาบันตระหนักถึงคุณค่าศิลปะ ปูนปั้นไทย นักศึกษาศิลปศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมว่า ควรส่งเสริมด้วยการบอก แนะนำหรือชี้ ให้ความรู้ ความสำคัญ คุณค่า และความงามศิลปะปูนปั้นไทย รวมถึงการจัดทัศนศึกษา ดูงาน การ บรรยาย สาธิต และหาข้อมูลมาเผยแพร่เกี่ยวกับศิลปะปูนปั้นไทย โดยมีความเห็นมากที่สุดเรียง ตามลำดับ ดังนี้ ลำดับที่หนึ่ง การบอกหรือนำถึงคุณค่าและความงามของศิลปะปูนปั้นไทย ร้อยละ 25.4 ลำดับที่สอง การจัดแสดงผลงานหรือนิทรรศการเกี่ยวกับปูนปั้น ร้อยละ 16.0 ลำดับที่สาม การแนะนำความรู้ทั่วไปตั้งแต่ความรู้ ความเป็นมา ขั้นตอนต่างๆ ร้อยละ 14.8 ลำดับ ที่สี่ การจัดทัศนศึกษาหรือดูงานตามแหล่งโบราณสถาน ร้อยละ 9.4 ลำดับที่ห้า การชี้ให้เห็นความ สำคัญของศิลปะปูนปั้นไทย ร้อยละ 5.4

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 ตารางที่ 19 ตารางแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั่วไปของนักศึกษา ในฐานะ นักศึกษาศิลปศึกษาในเรื่องหลักสูตรศิลปศึกษาสถาบันราชภัฏ กับการให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่อง ศิลปะปูนปั้น

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. การจัดเป็นรายวิชาศิลปะปูนปั้นไทย	55	33.1
2. การจัดเป็นโปรแกรมวิชาศิลปะปูนปั้นไทย	26	15.7
3. การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นการปฏิบัติงานปูนปั้น	14	8.5
4. การจัดเป็นเนื้อหาในวิชาประติมากรรม	12	7.3
5. การจัดให้มีเรื่องปูนปั้นไว้ในหลักสูตร	10	6.0
6. การจัดเป็นรายวิชาศิลปะปูนปั้นไทยเป็นรายวิชาบังคับ	9	5.4
7. การจัดให้เป็นหลักสูตรระดับปริญญาตรี	6	3.6
8. การจัดให้มีการดูงานปูนปั้นนอกสถานที่	5	3.0
9. การจัดการเรียนศิลปะปูนปั้นในระดับพื้นฐาน	4	2.4
10.การจัดให้มีการเรียนศิลปะปูนปั้นทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ	4	2.4
11. การจัดให้มีอุปกรณ์สื่อสารหรือภาพประกอบการเรียนศิลปะปูนปั้น	4	2.4
12.การจัดเป็นเนื้อหาในรายวิชาต่างๆ ได้แก่ ศิลปะไทย ประวัติศาสตร์ศิลป์ และประติมากรรม	3	1.8
13. การจัดเรื่องศิลปะปูนปั้นไว้ในแขนงวิชาประติมากรรม	2	1.2
14. การจัดเป็นวิชาเลือกเสรี	2	1.2
15. การจัดเสริมให้เป็นความรู้เพิ่มเติม	2	1.2
16. การจัดให้เป็นวิชาบังคับและวิชาเลือกเสรี	2	1.2
17. การจัดให้เป็นรายวิชาในแขนงวิชาศิลปะไทย	2	1.2
18. การจัดให้ความสำคัญปูนปั้นกับเด็กตั้งแต่ประถมศึกษา	2	1.2
19. การจัดเป็นแขนงศิลปะปูนปั้นไทยในโปรแกรมวิชาศิลปะ	1	0.6
20. การจัดเป็นหลักสูตรระดับอนุปริญญาตรี	1	0.6

จากตารางที่ 19 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั่วไปของนักศึกษาในฐานะนักศึกษาศิลปศึกษาในเรื่องหลักสูตรศิลปศึกษาสถาบันราชภัฏ กับการให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องศิลปะปูนปั้น นักศึกษาศิลปศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมว่า จัดทำเป็นรายวิชาศิลปะปูนปั้นไทย หรือ โปรแกรมวิชาศิลปะปูนปั้นไทย โดยจัดการเรียนการสอนที่เน้นปฏิบัติ การจัดดูงานหรือทัศนศึกษา ในสถานที่ที่มีปูนปั้น และการจัดวัสดุการเรียนให้พร้อม โดยมีความคิดเห็นมากที่สุดโดยเรียงตามลำดับ ดังนี้ ลำดับที่หนึ่ง การจัดเป็นรายวิชาศิลปะปูนปั้นไทย ร้อยละ 33.1 ลำดับที่สอง จัดเป็น โปรแกรมวิชาศิลปะปูนปั้นไทย ร้อยละ 15.7 ลำดับที่สาม การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นการ ปฏิบัติงานปูนปั้น ร้อยละ 8.5 ลำดับที่สี่ การจัดเป็นเนื้อหาในวิชาประติมากรรม ร้อยละ 7.3 ลำดับที่ห้า การจัดให้มีเรื่องปูนปั้นไว้ในหลักสูตร ร้อยละ 6.0

ตอนที่ 3 ตารางที่ 20 ตารางแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั่วไปของนักศึกษาในฐานะนักศึกษาศิลปศึกษาในเรื่องแนวการสอนเพื่อปลูกฝังทัศนคติแก่นักเรียนให้เห็นคุณค่าศิลปะปฐมนิเทศ

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. การสร้างความตระหนักคุณค่าหรือความสำคัญของศิลปะปฐมนิเทศ	50	26.5
2. การจัดทัศนศึกษาหรือดูงานปฐมนิเทศนอกสถานที่	35	18.5
3. การสอนให้ความรู้ทั่วไปทั้งประวัติความเป็นมา	25	13.2
4. การปลูกฝังทัศนคติตั้งแต่เด็กหรือประถมศึกษา	18	9.5
5. การให้ทดลองปฏิบัติงานปฐมนิเทศ	14	7.4
6. การสอนถึงวิธีอนุรักษ์ศิลปะปฐมนิเทศ	10	5.3
7. การให้สัมผัสกับผลงานปฐมนิเทศจริง	5	2.6
8. การให้ดูวิธีทำงานปฐมนิเทศขั้นตอนต่างๆ	4	2.1
9. การเชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญมาบรรยายหรือสาธิต	4	2.1
10. การจัดการเรียนการสอนหรือศิลปะปฐมนิเทศทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ	4	2.1
11. การสอนถึงประโยชน์ของปฐมนิเทศ	4	2.1
12. การสอนด้วยการให้ชมภาพจากเทปบันทึกภาพ	3	1.6
13. การเรียนการสอนตามความสมัครใจ	3	1.6
14. การสอนถึงการนำปฐมนิเทศนั้นไปใช้	2	1.1
15. การสอนให้เกิดค่านิยมและทัศนคติที่ดีต่องานปฐมนิเทศ	2	1.1
16. การบรรจุเนื้อหาในระดับมัธยมศึกษา	2	1.1
17. การจัดให้มีการเรียนการสอนศิลปะปฐมนิเทศ	2	1.1
18. การจัดให้เป็นแขนงวิชาศิลปะปฐมนิเทศ	1	0.5
19. การจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	1	0.5

จากตารางที่ 20 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั่วไปของนักศึกษาในฐานะนักศึกษาศิลปศึกษาในเรื่องแนวการสอน เพื่อปลูกฝังทัศนคติแก่นักเรียนให้เห็นคุณค่าศิลปะปฐมนิเทศ นักศึกษาศิลปศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมว่า แนวการสอนต้องมีการสร้างความตระหนักคุณค่าหรือความสำคัญ โดยให้ความรู้ทั่วไป การนำไปทัศนศึกษาดูงาน การปฏิบัติงานปฐมนิเทศ รวมถึงการหาสื่อเช่นภาพปฐมนิเทศมาให้ให้นักเรียนได้ดู หรืออาจจะเชิญผู้เชี่ยวชาญมาบรรยายหรือสาธิต โดยมีความคิดเห็นมากที่สุดโดยเรียงตามอันดับ ดังนี้ ลำดับที่หนึ่ง มีการสร้างความตระหนักคุณค่าหรือความสำคัญของศิลปะปฐมนิเทศ ร้อยละ 26.5 ลำดับที่สอง การนำไปทัศนศึกษาดูงานปฐมนิเทศนอกสถานที่ ร้อยละ 18.5 ลำดับที่สาม การสอนให้ความรู้ทั่วไปทั้งประวัติความเป็นมา ร้อยละ 13.2 ลำดับที่สี่ ปลูกฝังทัศนคติตั้งแต่เด็กหรือประถมศึกษา ร้อยละ 9.5 ลำดับที่ห้า การให้ทดลองปฏิบัติงานปฐมนิเทศ ร้อยละ 7.4

ตอนที่ 3 ตารางที่ 21 ตารางแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั่วไปของนักศึกษา ในฐานะเยาวชนของชาติเรื่องวิธีการอนุรักษ์และสงวนรักษางานปูนปั้นของท้องถิ่นและชาติ

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. การดูแลและรักษางานปูนปั้นให้คงสภาพเดิม	45	22.2
2. การไม่ทำลายหรือจับต้องเวลาชมงานปูนปั้น	38	18.7
3. การชี้ให้ตระหนักถึงคุณค่าศิลปะปูนปั้นไทย	15	7.4
4. การปรับปรุงหรือบำรุงรักษางานปูนปั้นที่ชำรุด	14	6.9
5. การให้ความรู้แก่เยาวชนจนเห็นคุณค่าศิลปะปูนปั้นไทย	14	6.9
6. การศึกษาหาความรู้และถ่ายทอดด้วยตนเอง	14	6.9
7. การจัดตั้งกลุ่มหรือชมรมศิลปะปูนปั้น	13	6.4
8. การให้ความรู้และส่งเสริมชมชมงานศิลปะปูนปั้น	11	5.4
9. การเผยแพร่เรื่องศิลปะปูนปั้นไทยให้กับคนทั่วไป	10	4.9
10. การจัดทำพิพิธภัณฑ์เกี่ยวกับงานปูนปั้น	6	2.9
11. การทำผลงานปูนปั้นติดตั้งงานปูนปั้นให้คนชื่นชม	6	2.9
12. การให้ความรู้เกี่ยวกับศิลปะปูนปั้น	3	1.5
13. การเป็นหูเป็นตาให้แก่เจ้าหน้าที่	3	1.5
14. การให้การเรียนการสอนเกี่ยวกับศิลปะปูนปั้น	3	1.5
15. การจัดประกวดศิลปะปูนปั้นไทย	2	1.0
16. การชี้ให้เห็นถึงความสำคัญเกี่ยวกับศิลปะปูนปั้น	2	1.0
17. การจัดวิทยากรให้การอบรมเกี่ยวกับศิลปะปูนปั้น	2	1.0
18. การจัดรายการโทรทัศน์เกี่ยวกับงานปูนปั้น	1	0.5
19. การส่งเสริมให้มีร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ปูนปั้น	1	0.5

จากตารางที่ 21 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั่วไปของนักศึกษาในฐานะเยาวชนของชาติเรื่องวิธีการอนุรักษ์และสงวนรักษางานปูนปั้นของท้องถิ่นและชาติของตัวเอง นักศึกษาศิลปะศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมว่า การดูแลรักษางานปูนปั้นให้คงสภาพเดิม โดยไม่ทำลาย ไม่จับต้อง หรือบำรุงรักษาส่วนที่ชำรุด นอกจากนี้ควรให้ความรู้แก่เยาวชนในเรื่องปูนปั้นไทยในด้านต่างๆ ทั้งกระบวนการอนุรักษ์รวมถึงการจัดตั้งกลุ่มหรือชมรมอนุรักษ์ปูนปั้น การจัดทำพิพิธภัณฑ์ การจัดการประกวด และการเป็นหูเป็นตาให้แก่เจ้าหน้าที่ ในการรักษาโบราณสถานที่มียางานปูนปั้น โดยมีความคิดเห็นมากที่สุดเรียงตามลำดับ ดังนี้ ลำดับที่หนึ่ง การดูแลรักษางานปูนปั้นให้คงสภาพเดิม ร้อยละ 22.2 ลำดับที่สอง การไม่ทำลายหรือจับต้องเวลาชมงานปูนปั้น ร้อยละ 18.7 ลำดับที่สาม การชี้ให้ตระหนักถึงคุณค่าศิลปะปูนปั้นไทย ร้อยละ 7.4 ลำดับที่สี่ มีสามประเด็น ได้แก่ การปรับปรุงหรือบำรุงรักษางานปูนปั้นที่ชำรุด การให้ความรู้แก่เยาวชนจนเห็นคุณค่าของศิลปะปูนปั้นไทย และการศึกษาหาความรู้และถ่ายทอดด้วยตนเอง ร้อยละ 6.9 ลำดับที่ห้า การจัดตั้งกลุ่มหรือชมรมศิลปะปูนปั้นไทย ร้อยละ 6.4

ตอนที่ 3 ตารางที่ 22 ตารางแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั่วไปของนักศึกษา ในฐานะ
เยาวชนของชาติ เรื่องสถาบันและวิธีการในการอนุรักษ์เผยแพร่ศิลปะปุนันไทย

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1.ทุกสถาบันควรมีส่วนทั้งการปลูกฝังให้เยาวชน และการอนุรักษ์เผยแพร่ศิลปะปุนันไทย	70	30.5
2.สถาบันการศึกษาควรมีส่วน ทั้งการจัดทำศูนย์วัฒนธรรม การจัดนิทรรศการ การจัดการเรียนการสอน และการจัดทำเอกสารหรือตำรา	56	24.4
3. สถาบันราชภัฏต่าง ๆ ควรมีส่วนในการจัดการเรียนการสอนเพื่อสืบทอด	14	6.1
4. สถาบันทางศิลปะต่าง ๆ ควรเผยแพร่และสืบทอด	13	5.7
5. กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ ควรดูแลรักษาซ่อมแซมงานปุนัน	12	5.3
6.สถาบันที่สอนศิลปะหรือสาขาวิชาศิลปะต้องมีการจัดการเรียนการสอนงานปุนัน	10	4.4
7. สถาบันทางศาสนาหรือวัดต้องมีความรู้และอนุรักษ์ศิลปะปุนัน	10	4.4
8.สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ควรมีการจัดการเรียนการสอน การเผยแพร่ความรู้ หรือจัดประกวด	8	3.5
9. มหาวิทยาลัยศิลปากร ควรมีการจัดการเรียนการสอน	5	2.2
10. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติตามจังหวัดต่าง ๆ หรือหอศิลป์	4	1.7
11. สถาบันครอบครัวต้องให้ความรู้แก่เยาวชน	4	1.7
12. ภาครัฐบาลต้องร่วมกับเอกชนร่วมกันสืบทอดศิลปะปุนัน	4	1.7
13. โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาต้องให้ความรู้ หรือการจัดการเรียนการสอน	4	1.7
14. โรงเรียนทุกระดับต้องมีส่วนในการให้ความรู้	3	1.3
15. สถาบันการศึกษาทางช่าง ได้แก่โรงเรียนสารพัดช่าง ช่างศิลป์ หรือสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน ควรมีส่วนในการจัดการเรียนการสอน	3	1.3
16. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยต้องเผยแพร่แก่ชาวต่างประเทศ	2	0.9
17. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง	1	0.4
18. สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	1	0.4
19. สถาบันการศึกษาด้านอาชีวศึกษา	1	0.4
20. ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย	1	0.4
21. สถาบันทักษิณคดีศึกษา	1	0.4
22. สถาบันชาติ	1	0.4
23. สถาบันพระมหากษัตริย์	1	0.4
24. สถาบันการปกครอง	1	0.4

จากตารางที่ 22 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั่วไปของนักศึกษาในฐานะเยาวชนของชาติ เรื่องสถาบันและวิธีการในการอนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมศิลปะป็นไทย นักศึกษาศิลปศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมว่า ทุกสถาบันควรมีส่วนร่วมในการปลูกฝัง โดยเฉพาะสถาบันการศึกษา สถาบันราชภัฏต่างๆ สถาบันศิลปะต่างๆ กรมศิลปากร สถาบันที่สอนทางศิลปะ สถาบันทางศาสนา สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร สถาบันครอบครัว รวมถึงภาครัฐบาล และเอกชนต้องร่วมมือกันเผยแพรให้ความรู้ จัดนิทรรศการ หรือกิจกรรมอนุรักษ์งานป็นต่าง ๆ โดยมีความคิดเห็นมากที่สุดเรียงตามลำดับ ดังนี้ ลำดับที่หนึ่ง ทุกสถาบันควรมีส่วนร่วมในการปลูกฝังให้เยาวชนอนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมศิลปะป็นไทย ร้อยละ 30.5 ลำดับที่สอง สถาบันการศึกษาควรมีส่วนในการจัดทำศูนย์วัฒนธรรม การจัดนิทรรศการ การจัดการเรียนการสอน และการจัดทำเอกสารหรือตำรา ร้อยละ 24.4 ลำดับที่สาม สถาบันราชภัฏต่างๆควรเผยแพรและสืบทอด ร้อยละ 6.1 ลำดับที่สี่ สถาบันศิลปะต่างๆ ควรเผยแพรและสืบทอด ร้อยละ 5.7 ลำดับที่ห้า กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ ควรดูแลรักษาซ่อมแซมงานป็น ร้อยละ 5.3

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. ผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไป ข้อเสนอแนะในการแก้ไขและการพัฒนาเกี่ยวกับ ศิลปะปูนปั้นไทย

ตารางที่ 23 ผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไปและข้อเสนอแนะในการแก้ไขและพัฒนาเกี่ยวกับศิลปะปูนปั้นไทยจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้น

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
1. การขาดการสนับสนุนในเรื่องของการสร้างงานให้กับศิลปิน การให้งบประมาณในการดำเนินการต่าง ๆ จากหน่วยงานของรัฐบาล	8	64.5
2. การขาดการเผยแพร่อย่างกว้างขวาง การจัดกิจกรรมหรือนิทรรศการต่าง ๆ ยังมีจำนวนน้อยและขาดความต่อเนื่อง	7	53.8
3. เยาวชนและประชาชนทั่วไปยังไม่มีความรู้และไม่เข้าใจศิลปะปูนปั้นไทย อาจให้นักวิชาการให้ความรู้กับคนในท้องถิ่น	6	46.2
4. การขาดความชัดเจนในนโยบายเกี่ยวกับปูนปั้นของรัฐบาล	3	23.1
5. การขาดการจัดทำพิพิธภัณฑ์งานปูนปั้นโดยที่ควรเป็นหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติหรือศูนย์วัฒนธรรม	3	23.1
6. การขาดบุคลากรทางด้านปูนปั้นและการขาดครูที่มีความสามารถความรู้ความเข้าใจในการสอนศิลปะปูนปั้น	3	23.1

จากตารางที่ 23 พบสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นและนำมาประกอบกับการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นพบสภาพปัญหาข้อเสนอแนะในการแก้ไขและพัฒนาเกี่ยวกับศิลปะปูนปั้นไทยเกี่ยวกับปูนปั้นในปัจจุบัน ดังนี้

ประเด็นแรก การขาดครูช่างหรือศิลปินปูนปั้นที่มีความรู้ความสามารถ ในปัจจุบันครูช่างปูนปั้นหลายท่านมีอายุมาก และถ้าท่านเหล่านี้เสียชีวิตไป โดยขาดผู้สืบทอด ศิลปะปูนปั้นไทยอาจจะเสื่อมสูญได้ วิธีการแก้ไข คือการส่งเสริมในด้านต่างๆ การสร้างสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนา โบสถ์ วิหาร หรือสถูปต่างๆ ควรหันกลับมาใช้งานประดับตกแต่งจากศิลปะปูนปั้นไทยตามแบบดั้งเดิม เพื่อให้ช่างมีงานทำและเกิดการแข่งขัน และการผลิตบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถด้านศิลปะปูนปั้นไทย ควรเป็นหน้าที่ของสถาบันการศึกษาต่างๆ โดยเฉพาะสถานศึกษาในระดับวิชาชีพ หน่วยงานทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมควรที่จะสนับสนุนเชิดชูศิลปินผู้สร้างศิลปะแขนงนี้ด้วย เพื่อการเพิ่มบุคลากรที่มีความสามารถทางด้านนี้สู่การอนุรักษ์สืบทอดต่อไป

ประเด็นที่สอง การขาดองค์ความรู้ทางด้านศิลปะปูนปั้น ควรทำการศึกษาหรือวิจัยเพื่อเพิ่มองค์ความรู้ทางด้านศิลปะปูนปั้นโดยหน่วยงานด้านการศึกษา โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาต่างๆและหน่วยงานทางด้านศิลปวัฒนธรรม เช่น สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

หรือกรมศิลปากร ๔ ควรหันมาสนใจเพิ่มองค์ความรู้ในด้านต่างๆ ของศิลปะแขนงนี้ ซึ่งส่งผลต่อประเด็นปัญหาต่อไป

ประเด็นที่สาม การขาดเอกสารตำราทางด้านศิลปะปฐมนิเทศ จากการศึกษาเอกสารตำราทางด้านปฐมนิเทศ พบว่ามีเอกสารน้อยมาก จะมีเรื่ององค์ความรู้ทางด้านปฐมนิเทศ คือ

แบบที่ 1 เนื้อหาแทรกไว้ในหนังสือเรียนศิลปะ เกี่ยวกับประติมากรรม

แบบที่ 2 บทความในวารสาร หรือนิตยสาร ต่างๆ ซึ่งเป็นทั้งเรื่องเฉพาะแนวลึก และแบบแนวกว้างบรรยายความงาม

แบบที่ 3 เป็นเอกสารงานวิจัยต่างๆ ซึ่งเป็นแนวลึกส่วนใหญ่ การที่จะให้ความรู้ที่เป็นเอกสาร และตำราที่เหมาะสม สำหรับเยาวชนและบุคคลทั่วไปก็น้อยมาก

วิธีการแก้ไข คือ เร่งผลิตเอกสารและตำราเพิ่มขึ้นอาจโดยวิธีการเพิ่ม สอดแทรกหรือเขียนเรียบเรียงเอกสารหรือตำราใหม่ขึ้น ทั้งที่เหมาะสมใช้ในสถาบันการศึกษาและบุคคลทั่วไป เพื่อเป็นการเพิ่มเอกสารและตำราต่าง ๆ ในทางกลับกันเอกสารตำราและหนังสือเหล่านี้จะช่วยสนับสนุนการเพิ่มองค์ความรู้และการศึกษาวิจัยด้วย

ประเด็นที่สี่ การขาดการเผยแพร่สู่สังคม ดังที่ได้กล่าวมาแต่ขั้นต้นถึงสภาพการจัตนิทรรศการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับปฐมนิเทศการจัตเผยแพร่อย่างต่อเนื่อง ข้อสังเกตอีกประการหนึ่ง คือ การประกวดศิลปกรรมทั่วไปจะไม่พบเห็นผลงานปฐมนิเทศไทยปรากฏในการประกวดศิลปะนั้นๆ ทั้งที่ศิลปะปฐมนิเทศเป็นกรรมวิธีหนึ่งที่สามารถใช้สร้างศิลปกรรมได้อย่างดี วิธีการแก้ไขในประเด็นของการเผยแพร่ คือ ต้องมีการจัดกิจกรรมหรือนิทรรศการทางด้านปฐมนิเทศเพิ่มขึ้น โดยทั้งหน่วยงานของภาครัฐบาล ราชการต่างๆ และเอกชน เพื่อความเข้าใจของบุคคลทั่วไปจะได้เห็นคุณค่าของศิลปะ อนุรักษ์และสืบทอดแขนงนี้เพิ่มขึ้น

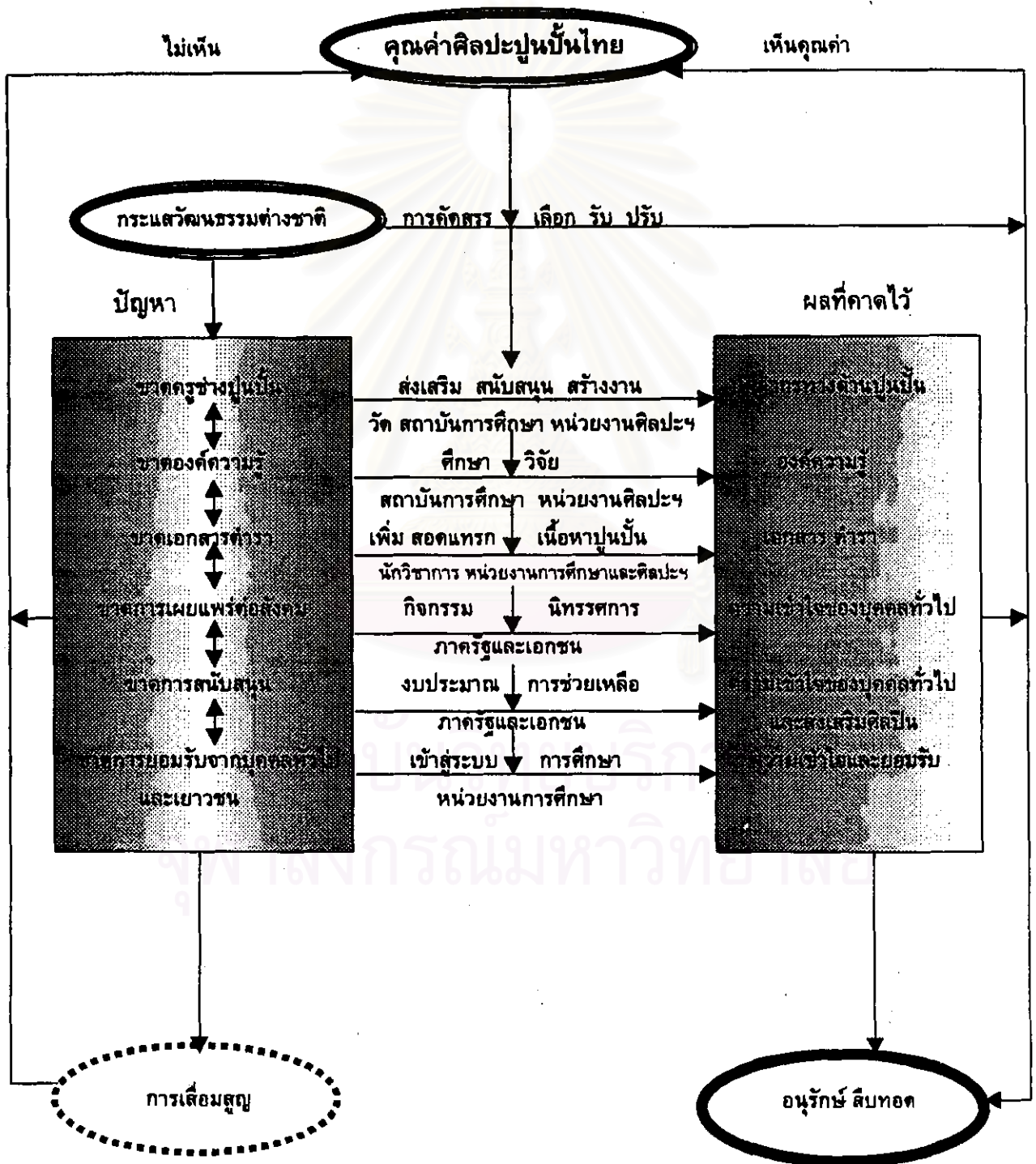
ประเด็นที่ห้า การขาดการสนับสนุนต่างๆ ในปัจจุบันงบประมาณและการช่วยเหลือ เป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการดำเนินการทุกสิ่ง ถ้าหน่วยงานต่าง ๆ ภาครัฐและเอกชนในการสนับสนุน ย่อมเชื่อได้ว่าบุคคลทั่วไปและส่งเสริมศิลปินให้เพิ่มขึ้น

ประเด็นสุดท้าย การขาดการยอมรับจากบุคคลทั่วไปโดยเฉพาะเยาวชน หลายสิบปีที่ผ่านมาศิลปวัฒนธรรมไทยจะถูกมองข้ามละเลยที่จะนำมาสู่การเรียนการสอนในระบบการศึกษา อาจด้วยสาเหตุทางด้านบุคลากร งบประมาณหรือหลักสูตรอย่างหนึ่งอย่างใดก็ต่างมจำเป็นต้องจัดให้มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับศิลปะปฐมนิเทศ เพื่อเกิดความเข้าใจและยอมรับของประชาชนทั่วไป

ประเด็นทั้งหมดควรจะนำเรื่องของคุณค่าศิลปะปฐมนิเทศเข้าไปด้วย เพื่อให้เกิดการเข้าใจความรักหวงแหนและการอนุรักษ์สืบทอดอย่างแท้จริง นอกจากนี้ปัญหาต่าง ๆ ขั้้นต้นยังมีปัญหา

การหลั่งไหลของกระแสวัฒนธรรมต่างชาติที่จะเข้ามามีส่วนต่อการอนุรักษ์มรดกศิลปะปูนปั้นไทยอีกด้วย จึงจำเป็นต้องมีการเลือก คัดสรร รับ และปรับให้เหมาะสมและจะส่งผลต่อศิลปะปูนปั้นไทยที่มีคุณค่า ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 5 แผนภูมิแสดงแสดงสภาพ ปัญหาและแนวทางการแก้ไขเกี่ยวกับศิลปะปูนปั้นไทย

จากการศึกษานอกจากข้อความรู้เรื่องคุณค่าศิลปะปูนปั้นไทยในด้านต่างๆ ผู้วิจัยยังได้พบว่าสภาพปัญหาของการขาดความรู้ความเข้าใจทางศิลปะที่ส่งผลกระทบต่องานปูนปั้น โดยเหตุการณ์ประมาณเดือน กันยายน 2541 ที่มีนักการเมือง ท่านหนึ่งออกมาแสดงความคิดเห็นต่องานปูนปั้นที่เป็นรูปนักการเมืองท่านหนึ่งแบบฐานเสมา ที่วัดอินทวิหาร เทเวศร์ กรุงเทพฯ งานปูนปั้นดังกล่าวมี ลักษณะการปั้นเป็นภาพคนชาติต่างๆ ทั้ง ไทย จีน ฝรั่งเศส และเป็นภาพเหมือนกันทางการเมือง ที่ีคออีกคนหนึ่งอยู่ในบริเวณฐานย่อมุม ชั้นที่สองของฐานโอบเสมารอบอุโบสถ ซึ่งทั้งฐานและเสมาเป็นเสมาปูนปั้นทั้งหมดนั้น ช่างปั้นคือช่างตระกูล เอ็มโอบุษฐ์ จังหวัดเพชรบุรี เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบุคคลหลายฝ่ายออกมาวิพากษ์วิจารณ์กันต่างๆ

ทัศนะของศิลปินส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นการแสดงออกของศิลปินที่ควรมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกการถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ ที่เห็นและเป็นอยู่ในสภาพสังคมปัจจุบัน ผู้ควรเปิดกว้างในการยอมรับความเป็นศิลปะที่ศิลปินแสดงออก ส่วนผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นที่เป็นนักวิชาการก็จะมองว่าเป็นปัญหาในเรื่องของการรับรู้ที่แตกต่างกันอาจเกิดจากความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวกับศิลปะและสุนทรียะในการมอง สำหรับประชาชนทั่วไปที่ชมงานปูนปั้นมีทัศนะว่างานปูนปั้นชิ้นนี้มีความเหมาะสมไม่น่าเกลียดหรือเกินขอบเขตในการแสดงออกทางศิลปะดังเช่นในการนำเสนอภาพข่าวตามหนังสือพิมพ์ต่างๆ ด้วยความคิดเห็นที่หลากหลายในเหตุการณ์นี้ทางวัดจึงลดกระแสดังกล่าว ในการวิจารณ์รูปที่เป็นปัญหาด้วยการแกะรูปปั้นนั้นทิ้ง สังคมจึงลดความสนใจและหยุดวิพากษ์วิจารณ์งานศิลปะปูนปั้นที่วัดนั้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย